

Uniek.

06

VERSLAG
ALGEMENE
VERGADERING

14

MEER MELK MET
ZOMERSTALVOEREN

23

SUCCESSFACTOREN
VLEESVARKENS

38

STERKE
GEWASSEN MET
AMINOBOOST

AR realiseert

Jaargang 12 | Voorjaar 2023

Agenda

3 MEI **VELDBIJEENKOMST FRUITTEELT**
Rumpt

8 MEI **VELDBIJEENKOMST FRUITTEELT**
Randwijk

10 MEI **VELDBIJEENKOMST FRUITTEELT**
Ommeren

23 MEI **STUDIEGROEP ZOMERSTALVOEREN**
Locatie volgt

24 MEI **STUDIEGROEP ZOMERSTALVOEREN**
Locatie volgt

25 MEI **STUDIEGROEP ZOMERSTALVOEREN**
Locatie volgt

15 JUNI **VELDBIJEENKOMST FRUITTEELT**
't Goy

20 JUNI **GRASDEMO**
Cothen

22 JUNI **GRASDEMO**
Meteren

29 JUNI **GRASDEMO**
Aalten

27 JUNI **AKKERBOUWDEMODAG**
Randwijk

29 JUNI **APPELDAG**
Randwijk

17 AUGUSTUS **OPEN DAG PROEFTUIN RANDWIJK**
Randwijk

5 SEPTEMBER **MAISDEMO**
Leusden

6 SEPTEMBER **BOOMKWEKERIJDAG**
Opheusden

7 SEPTEMBER **MAISDEMO**
Aalten

9 SEPTEMBER **NATIONAAL GEITEN EVENT**
Zwolle

10, 11, 17 EN 18 SEPTEMBER **HORSE EVENT**
Vijfhuizen

12 SEPTEMBER **MAISDEMO**
Meteren

14 SEPTEMBER **MAISDEMO**
Dalfsen

16 SEPTEMBER **FOKVEEDAG HOORNAAR**
Hoornaar

21-24 SEPTEMBER **WK SPRINGEN**
Lanaken

24 -26 OKTOBER **RUNDVEE & MECHANISATIE VAKDAGEN**
Hardenberg

28-30 NOVEMBER **RUNDVEE & MECHANISATIE VAKDAGEN**
Gorinchem

Kijk op www.argroep.nl voor meer informatie en eventuele wijzigingen.

Uniek is een uitgave van AR

Editie: Voorjaar 2023

Redactie: afdeling communicatie & PR

Redactieadres: Postbus 610,
6700 AP Wageningen, T 0317-499599,
redactie@argroep.nl

©Copyright. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, vermenigvuldigd of gekopieerd zonder schriftelijke toestemming van AR.

08

VAN VISIE NAAR
STRATEGIE

20

SCHAPENHOUDERS
TALEN

12

TIPS ONDERHOUD
VOERMENG-
WAGEN

29

VET GOED
PLUIMVEEVOER

19

AR INVESTEERT
IN BIOLOGISCH

42

MAAK KENNIS
MET PROEFTUIN
RANDWIJK

AGENDA	2
VOORWOORD	4
COÖPERATIE	5
RUNDVEE	10
GEITEN	16
BIOLOGISCH	19
VARKENS	22
PLUIMVEE	29
COLUMN	33
MEDEWERKER	34
PLANT	36
ALGEMEEN	46
FAMILIE	47

Werken aan de toekomst

Voorwoord

Het jaar 2023 is alweer even op gang en daarmee laten we het onrustige 2022 achter ons. Dat was een jaar met erg goede prestaties binnen AR, maar ook met veel zorgen en onzekerheid in de sector.

De politieke instabiliteit kwam onlangs tot een uitbarsting bij de Provinciale Statenverkiezingen. De komende periode zal leren wat de gevolgen hiervan zijn voor de agrarische sector in het algemeen en het stikstofbeleid in het bijzonder. Laten we hopen dat er een realistischer beleid ingezet gaat worden dat weer perspectief biedt aan de sector. Onze boeren en tuinders maken prachtige producten en we hebben een wereldwijd toonaangevende infrastructuur met ketenpartners en kennisinstellingen. Laten we dit koesteren!

De echte jaarafsluiting vond plaats bij de Algemene Vergadering op 13 april in Duiven. Daar zijn de jaarcijfers van 2022 vastgesteld. De coöperatie heeft een goed jaar achter de rug door een sterke volumegroei en nieuwe klanten en leden. Alle pijlers van AR hebben aan dit succes bijgedragen: een sterke groei van volume en klantenbalans bij AR Voer en AR Plant, de cruciale rol van de op- en overslag bij Rijnzate en het evenaren van de

recordomzet van het voorgaande jaar door de Welkoopwinkels. Daarmee heeft AR een goede en brede basis.

Tijdens de Algemene Vergadering werd afscheid genomen van bestuurslid Alex Reinders. Hij wordt opgevolgd door Eugène Krabbenborg. In de rol van bestuurder en commissaris gaf Alex als melkveehouder en betrokken lid zeer kundig richting aan de coöperatie. Dat is het mooie van de coöperatie: het is van, voor en door de leden. Door actief te zijn binnen AR kunt u invloed uitoefenen. Dat kan door het bezoeken van de leden-bijeenkomsten, maar ook in de districtsraad, sectorcommissie of dus in het coöperatiebestuur. Het is belangrijk dat u als lid deze inbreng blijft geven, omdat we daarmee dicht bij uw behoeften blijven.

In februari hebben we bekendgemaakt dat AR de fabriek van de gebroeders Visser in Helvoirt gekocht heeft. Deze fabriek zal door AR gebruikt worden voor

de productie van biologische voeders. AR heeft de afgelopen jaren een sterke groei in dit segment kunnen realiseren en het is belangrijk dat we hierin autonoom kunnen doorgroeien. Door deze nieuwe fabriekslocatie hebben we de biologische productie volledig in eigen hand. In dit kader wordt per 1 mei ook de samenwerking met coöperatie De Valk Wekerom in Bio-NL beëindigd.

Zo zijn we iedere dag bezig met de toekomst. Onze medewerkers zijn erg betrokken en gemotiveerd om u te helpen bij uw bedrijfsvoering. Hierbij houden we rekening met de ontwikkelingen in de sector en de veranderingen die op ons afkomen. Het afgelopen jaar hebben we onze koers opnieuw aangescherpt. Daarmee zijn we niet alleen vandaag uw partner maar ook morgen!

Arjen van Nuland
Algemeen directeur

NIEUWE DISTRICTSRAADSLEDEN

In aanloop naar de Algemene Vergadering heeft AR in maart onder leiding van de districtsvoorzitters zes districtsvergaderingen gehouden, vijf live en één online. Tijdens deze vergaderingen zijn vijf districtsraadsleden herbenoemd, werd van twee districtsraadsleden afscheid genomen en werden drie nieuwe districtsraadsleden benoemd.

HERBENOEMING

Wim van Harten uit Stroe (Veluwe), Mariska Tiessink uit Vorden (Achterhoek-Liemers), Herman Maalderink uit Warnsveld (Achterhoek-Liemers), Jacco Merkens uit Werkhoven (Rijn en Heuvelrug) en Corné van Steenis uit Wadenhoijen (Betuco) werden herbenoemd.

AFSCHEID

Er werd afscheid genomen van Els Hendriksen uit Wehl (Achterhoek-Liemers) en Ria van Ingen-van Ginkel uit De Glind (Vallei-Zuid).

BENOEMING

Herman Meerdink (54) uit Bredevoort (Aalten) werd benoemd in het district Achterhoek-Liemers. Herman heeft samen met broers Jan en Wim een melkveebedrijf met 270 melkkoeien en daarnaast een deels gesloten varkensbedrijf en een kleine vleesveetak. Hij is getrouwd met Jolanda. Ze hebben vier kinderen die allemaal een opleiding volgen in de landbouw.

Binnen het district Achterhoek-Liemers werd **Roel Wikkerink** (29) uit Sinderen benoemd. Roel is getrouwd met Demi en heeft samen met zijn ouders en broer een varkensbedrijf in Sinderen met 500 zeugen en 3.600 vleesvarkens. Daarnaast hebben zij een akkerbouwtak van 60 hectare.

Petra Veldhuizen (22) uit Maarsbergen werd benoemd in het district Vallei-Zuid. Petra heeft samen met haar man Raymond een bedrijf met 1.100 melkgeiten en 24.000 biologische leghennen. Ze hebben twee kinderen.

In memoriam

Op 1 maart 2023 overleed op 89-jarige leeftijd N.A. van Driel, oud-directielid van voormalig coöperatie Betuco in Geldermalsen en Rijnzate-Betuco in Wageningen.

Nelis van Driel was een verbinder en werkte mee aan meerdere geslaagde coöperatieve samenwerkingen in en om de Betuwe. Hij gaf in 1993 mede vorm aan de geslaagde fusie tussen de toenmalige coöperaties Rijnzate-Betuco in Wageningen en De Vallei in Barneveld. In dat jaar trad hij terug als directeur.

AR presenteert omzetrecords aan de leden

Op donderdag 13 april vond de Algemene Vergadering van AR plaats. In Hotel Van der Valk Duiven mochten we zo'n tweehonderd leden verwelkomen. Tijdens het formele gedeelte hebben de leden de jaarrekening 2022 vastgesteld. In het resultaat is rekening gehouden met een nog uit te betalen prijsreductie van bijna 0,6 miljoen euro.

Bestuursvoorzitter Menso Tijssen heette de leden welkom en trapte af met een korte terugblik op het hectische jaar 2022. Hij sloot zijn verhaal positief af: "Als AR hebben we vertrouwen in de toekomst. Dat zeggen we niet alleen, maar dat hebben we ook écht. Waar dat concreet uit blijkt is bijvoorbeeld de aankoop van de fabriek van de gebroeders Vissers in Helvoirt waarmee we onze biologische productiecapaciteit uitbreiden."

Positief resultaat AR

Vervolgens presenteerde Arjen van Nuland de cijfers van 2022 aan de leden. AR kijkt terug op een jaar met omzetrecords. Het boekjaar is afgesloten met een

positief resultaat na belasting van 3,5 miljoen euro. De geldomzet steeg naar 438 miljoen euro.

Prijsreductie

De nog uit te betalen prijsreductie bedraagt 1,00 euro per ton over de afgenomen mengvoeders in 2022 en 0,5% over de afgenomen gewasbeschermingsmiddelen. Over 2022 heeft AR in totaal ruim 9,5 miljoen euro aan korting uitgekeerd aan de afnemers. Naast de prijsreductie heeft AR het Extra AR voordeel en de bonus-, betalings- en ledenkorting ingezet.

Een prestatie van alle pijlers

Arjen van Nuland liet zien dat alle vier de pijlers -

Voer, Plant, Op- en overslag en Winkels - positief hebben bijgedragen aan het resultaat. Arjen: "We kijken opnieuw terug op een onstuimig jaar met een dynamische en onzekere markt. Voor de agrarische ondernemers was het een uitdaging om de gestegen kosten doorberekend te krijgen in de opbrengstprijzen. In deze markt wist AR toch omzetrecords te boeken en te groeien. Meer ondernemers wisten AR te vinden wat zich vertaalde in stijgende omzetten." De pijler voer heeft een volumestijging van 7% gerealiseerd. AR Plant heeft voor het eerst de 10 miljoen euro-grens voor gewasbeschermingsmiddelen gepasseerd. In de complexe grondstoffenmarkt zorgde de Rijnzate voor een strategisch voordeel voor AR; er konden voldoende voorraden worden aangelegd. Ook de negen Welkoopwinkels die AR exploiteert hebben goed gedraaid in 2022.

Bestuursverkiezing

Er werd afscheid genomen van bestuurslid Alex Reinders, melkveehouder uit Drempt. Hij was na twaalf jaar aftredend en niet herkiesbaar. Menso roemde Alex's bestuurlijke kwaliteiten. "Alex durfde

thema's aan de orde te stellen en wist vaak in één zin de kern van de discussie te benoemen." Als zijn opvolger is Eugène Krabbenborg, melkveehouder uit Zieuwent, benoemd. In een filmpje stelt Eugène zich aan u voor.

Video waarin Eugène Krabbenborg zich voorstelt

KEUZES MAKEN MET JOEP VAN DEUDEKOM EN ROB URGERT

Na het formele gedeelte beklommen cabaretiers Joep van Deudekom en Rob Urgert het podium. In een vermakelijk programma namen de heren de leden mee in het wonderlijke proces van keuzes maken. Keuzes blijken vaak helemaal niet zo zuiver en weloverwogen te zijn als we denken.

Joep en Rob lieten met een flinke dosis humor zien hoe zelfoverschatting, groepsdruk, angst en context onze keuzes beïnvloeden. Dit deden ze door tal van keuzes aan de zaal voor te leggen. Met gekleurde briefjes konden de leden laten zien wat volgens hen de juiste keuze was. Dit bleek vaak niet te kloppen.

Zo koos meer dan 90% van de leden voor 'twee' bij de vraag hoeveel dieren Mozes van iedere diersoort meenam in zijn ark. Dit moest natuurlijk 'nul' zijn, want het was niet Mozes, maar Noach die dieren meenam in de ark. Gelukkig leren we van onze keuzes.

BLIK VOORUIT MET VISIE-EN-STRATEGIETRAJECT

In 2022 is AR gestart met een visie-en-strategietraject. Hiermee wordt de koers voor AR voor de komende jaren uitgezet. Leden, medewerkers en andere stakeholders zijn hier nauw bij betrokken. Inmiddels is de visie helder en is het tijd om de strategie te bepalen. Voorzitter van bestuur Menso Tijssen en algemeen directeur Arjen van Nuland vertellen over dit traject.

1 Wat was de aanleiding van dit traject?

Menso trapt af: "Met de directiewissel eind 2021 (van Martin Grift naar Arjen van Nuland) was het eigenlijk een natuurlijk moment om de visie en strategie tegen het licht te houden. Bovendien kenmerkte die periode zich door grote hectiek met de oorlog in Oekraïne, hoge grondstoffen- en energieprijzen, politieke onrust en toenemende eisen vanuit de maatschappij. Afwachten is dan geen optie."

2 AR draait goed, waarom moet er iets veranderen?

Arjen: "Door alle ontwikkelingen in de wereld verandert ook de rol van AR. In de beginjaren bestond die rol vooral uit het realiseren van inkoopvoordeel voor

de leden. Dit geldt nog steeds, alleen is er meer nodig om de agrarische ondernemers te blijven ondersteunen. Zo worden er bijvoorbeeld steeds hogere eisen gesteld vanuit ketens. Hierin kan en wil AR een belangrijke rol spelen."

3 Hoe hebben jullie het traject aangepakt?

Arjen: "We hebben adviesbureau Fresh Forward ingeschakeld. Zij hebben ons geholpen om de ontwikkelingen vanaf een afstandje te bekijken. Voor het bepalen van de visie hebben we 2030 als horizon genomen. Ons uitgangspunt is 'met de kop in de wolken en de voeten in de klei'. Dat betekent dat we best mogen dromen, met een open blik vooruitkijken, maar dat we

wel realistisch blijven. Om de belangrijkste ontwikkelingen goed in beeld te krijgen hebben we bij alle betrokkenen input verzameld: de leden, medewerkers en externe stakeholders.”

4 Hoe gaat dit traject de coöperatie helpen?

“Om onze missie - de leden helpen bij het verdienen van een goede boterham en bij het verkrijgen van toekomstperspectief - goed te blijven navolgen is het belangrijk dat we klaarstaan voor de toekomst”, vertelt Menso. “Je moet je soms aanpassen aan de veranderende omstandigheden vanuit markt, maatschappij en politiek. Hiervoor moeten we de juiste koers uitzetten. Alleen zo kunnen we een gezonde en toekomstbestendige coöperatie zijn én blijven.”

5 Wat zijn de hoofdlijnen van de visie?

Arjen vertelt: “De visie is gebaseerd op vier thema’s; duurzaamheid, dataverwaarding, AR als partnercoöperatie en ‘de visie als magneet’. De behoefte aan verdere verduurzaming wordt steeds groter, vanuit de politiek, maatschappij en consument.” Menso vult aan: “Het uitgangspunt ‘duurzaamheid kost alleen maar geld’ wordt niet meer geaccepteerd. We zullen in deze ontwikkeling mee moeten gaan.” Arjen: “We willen verduurzaming daarom gaan zien als een kans voor een goed verdienmodel voor de leden. Daarnaast worden data steeds belangrijker. Er zijn veel nuttige gegevens beschikbaar, denk aan technische resultaten op bedrijven, maar ook informatie vanuit weerstations. Door hier slim gebruik van te maken kunnen we beter inspelen op de behoeften van individuele bedrijven en ze zo helpen het beste resultaat te behalen.” Menso vervolgt: “Verder willen we ons nadrukkelijker profileren als partnercoöperatie van, voor en met de boeren. Hierbij werken we aan meer interactie en verbondenheid, bijvoorbeeld met het oog op het beleid van AR. Tot slot zijn we ervan overtuigd dat de richting die we

kieszen zowel verbindend als een houvast kan zijn voor leden. We willen ons nadrukkelijker profileren en bijdragen aan een sterkere boerburgerverbinding.”

6 Wat betekent dit voor de rol van AR?

Arjen: “We maken een mindshift van klassieke inkoopcoöperatie naar een partnercoöperatie. We hebben de schaalgrootte dat we makkelijk kunnen schakelen en zo een aantrekkelijke partner kunnen zijn. We zijn een grote organisatie, maar klein genoeg om intern korte lijnen te hebben en dicht bij de leden te staan en bij de partijen om ons heen. Hierbij willen we een sterkere verbinding met de leden, waarbij loyaliteit beloond wordt. Daarnaast willen we ons explicieter richten op de jonge leden.”

7 Kunnen jullie al iets zeggen over de strategie?

De strategie is de praktische uitwerking van de visie. Menso: “Er wordt momenteel hard gewerkt om de strategie nader uit te werken. In de loop van het jaar kunnen we hier meer over melden. Toch worden er ook nu al concrete stappen gezet. Wat ik een mooi voorbeeld van verduurzaming vind en waar de leden direct de vruchten van plukken, is de inzet van verwerkt dierlijk eiwit in pluimvee- en varkensvoerders. Het is een circulair product tegen een mooie prijs en met een gunstige uitwerking op de gezondheid van de dieren en de technische resultaten.”

8 Wat is de planning voor de komende tijd?

Arjen: “Het is nu tijd om de strategie verder vorm te geven. Hierin leveren de verschillende bedrijfsdelen van AR belangrijke input. De directie gaat dit vervolgens vertalen naar een concrete strategie waar na het voor de zomer wordt voorgelegd aan de raad van commissarissen. Na akkoord van de rvc wordt de strategie in het najaar verwerkt in de ondernemingsplannen voor 2024.”

Verduurzaming als
businessmodel

Dataverwaarding

AR als partnercoöperatie

Visie uitdragen en als
magneet laten werken

Nauwkeurig en constant voeren met Topcon TAP Feed

Topcon TAP Feed is een voermanagementprogramma dat helpt om een zo constant mogelijk rantsoen te realiseren. Daarnaast geeft het inzicht in het verstrekte ruwvoer en krachtvoer per dier per dag. In februari zijn we gestart met een proefperiode van Topcon TAP Feed. Tijdens de proefperiode kunnen gebruikers kennismaken met het systeem.

Goed ruwvoer draagt bij aan gezond hARd melken. Daarom is het van groot belang dat het ruwvoer optimaal benut wordt. Toch blijft het lastig om bij te houden wat er daadwerkelijk gevoerd wordt, onder andere doordat er veel gebruikgemaakt wordt van losse krachtvoerders in het verstrekte rantsoen. Het managementprogramma van Topcon creëert inzicht en helpt om een constant rantsoen voor het voerhek te krijgen.

Proefperiode Topcon TAP Feed

AR biedt klanten de mogelijkheid om Topcon TAP Feed twee maanden uit te proberen voor een vast bedrag van 275 euro. Hierbij wordt de klant begeleid door stagiair Wout Siebelder van AR. Tijdens die twee maanden kunt u zien of het bij uw bedrijf past. Mocht het managementprogramma niet bevallen dan kunt u dit kosteloos opzeggen.

Wat houdt Topcon TAP Feed in?

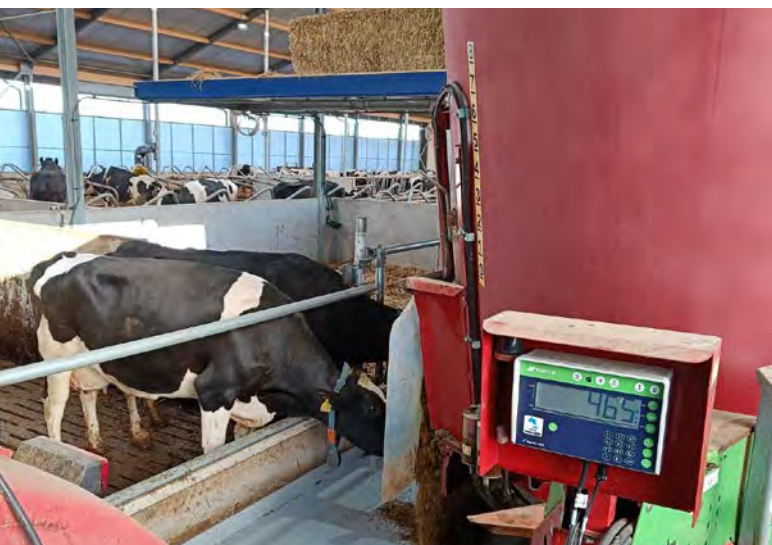
Het systeem biedt de mogelijkheid om alle producten uit het rantsoen individueel in te voeren; zo kunt

u precies zien wat er per dag aan een dier verstrekt wordt. Daarnaast kunt u terugkijken wat er per dag is geladen en gevoerd. Zowel voor de melkveehouder als voor de rundveespecialist wordt zo inzichtelijk wat de dieren aan ruwvoer verstrekt krijgen. Het aantal dieren kan per lading gewijzigd worden; het programma rekent zelf de te laden kilo's door zodat er altijd precies genoeg voer beschikbaar is. Door per product het drogestofpercentage in te vullen, rekent het systeem zelf het drogestofpercentage van het gehele rantsoen uit. Indien gewenst kan het systeem berekenen hoeveel water er toegevoegd moet worden om het gewenste drogestofpercentage te bereiken. Daarnaast is er de mogelijkheid om een premix in te voeren. Hierdoor wordt het krachtvoer in het basisrantsoen beter benut. Een app op uw telefoon maakt verbinding met de weeginrichting. Deze helpt u om zo precies mogelijk voer te laden.

Wilt u Topcon TAP Feed proberen?

Geef het door aan uw specialist rundvee of neem contact op met onze klantenservice, 0317-499510.

Tekst: Wout Siebelder

Ervaring Kees de Kruif uit Woudenberg

Melkveehouderij De Kruif in Woudenberg is eind februari gestart met het voeren met Topcon TAP Feed. Sinds het gebruik is te zien dat het ureum- en eiwitgehalte in de melk constanter zijn geworden. De melkveehouder is tevreden met het managementprogramma, het werkt goed en is makkelijk in gebruik. Kees de Kruif: "Het programma geeft duidelijk weer wat ik per dag moet voeren. Ook stagelopers en werknemers kunnen er goed mee uit de voeten. Zo ben ik iedere dag zeker van een goed basisrantsoen en heb ik inzicht in wat ik voer."

VLIEGENDE START MET DE AR TOP STARTBROK

De transitie van droogstand naar lactatie is een essentiële periode voor zowel koe als melkveehouder. Verlopen de eerste honderd dagen vlot en zonder problemen, dan is er een stevige basis voor de lactatie gelegd.

Omdat er altijd ruimte is voor verbetering, heeft AR in samenwerking met Provimi de AR Top Startbrok ontwikkeld. Deze brok ondersteunt de koe in de opstartfase.

Transitieperiode

De transitieperiode kan opgedeeld worden in verschillende fases. Een zeer belangrijke fase is de opstartfase (twee weken na kalven) waarin de koe melk gaat produceren. De grootste uitdaging in deze periode is de combinatie van een lagere voeropname en een groeiende behoefte aan nutriënten. Bovendien vinden in deze periode grote hormonale veranderingen plaats en zijn er stressfactoren zoals het afkalven zelf. Deze factoren kunnen de kiem leggen voor een (klinische)

stofwisselingsziekte, zoals slepende melkziekte. Maar ook een dalend melkvet komt op veel bedrijven regelmatig voor.

Wat is de AR Top Startbrok?

De AR Top Startbrok (24687BR5) is ontwikkeld om de koe optimaal te ondersteunen in de opstart en haar van de benodigde nutriënten te voorzien. Het is een smakelijke brok met de juiste balans van glycogene en lipogene energiebronnen. Glycogene energiebronnen beperken de kans op een negatieve energiebalans en stofwisselingsziekten. Lipogene nutriënten ondersteunen de secretie van energie naar melkvet. Bovendien bevat de brok leverondersteuners, vitaminen, mineralen en sporenelementen die de weerstand en stofwisseling ondersteunen. De brok is ook verkrijgbaar in een VLOG-variant: VLOG AR Top Startbrok (35051BR5).

Inzet als fasevoeding

Het is raadzaam om de brok als fasevoeding in te zetten. Hierbij wordt in de eerste honderd dagen de AR Top Startbrok ingezet. Houd hierbij maximaal 8 kg per dier per dag aan. Vervolgens wordt er in twintig dagen afgebouwd en overgegaan op een productiebrok.

De lever als metabole motor

Om de snelle stijging in melkproductie te kunnen waarborgen, gebruikt de koe naast energie uit het voer ook haar eigen vetreserves. Die afbraak van lichaamsvetten is in zekere mate nuttig voor de koe, maar wordt een belasting als er te veel gemobiliseerd wordt. De lever raakt dan vervet en functioneert minder goed. Het gevolg is een achterblijvende drogestofopname, meer kans op ontstekingen en een achterblijvende productie. Om de lever te ondersteunen bevat de brok Provimi's LiFT®. De kracht van LiFT® is het extra stimuleren van de glucosevorming en het helpen van de lever om het vet te verwerken. Zo blijven de koeien zelf actief vreten en teren minder in. De koeien halen hierdoor een gezonde piekproductie en blijven persistenter vet en eiwit produceren in de tweede helft van de lactatie.

ERVARING FAMILIE BEULINK

Melkveehouders Henk en Rick Beulink uit Hengelo zijn een van de ruim twintig deelnemers die hebben meegewerkt aan de testfase van de brok. Ze zijn erg positief. "De koeien ogen fitter en vreten beter in de opstart. Het vetgehalte is beter en de melk blijft er in de tweede helft van de lactatie beter onder. We hebben dit jaar gezond ruwvoer van goede kwaliteit. Voor ons gevoel liep alles al optimaal. Toch bleek er nog een verbeterslag te maken met de AR Top Startbrok." Dit was reden voor Provimi om een heerlijke versnapering langs te brengen.

Ellen Gorisse (Provimi) en Rick Beulink.

Aandacht voor voermengwagen levert euro's op

ER WORDT VEEL GEBRUIKGEMAAKT VAN DE VOERMENGWAGEN. WANNEER DEZE JUIST WORDT INGESTELD, GEBRUIKT EN ONDERHOUDEN KAN DIT EEN LITER MELK PER KOE PER DAG EXTRA OPLEVEREN.

Bij 100 koeien betekent dit op jaarbasis (uitgaande van de huidige melkprijs) zo'n 20.000 euro. Genoeg reden om wat kritischer naar de voermengwagen te kijken.

Schoonspuiten

Voor een goed rendement van de voermengwagen is regelmatig schoonspuiten de belangrijkste klus. Het gaat dan vooral om de binnenkant van de wagen. Wat vaak direct opvalt zijn de voerresten die boven in de voermengwagen ophopen (afbeelding 1), maar ook onder de vijzel(s) en in de hoeken bij de klep voor het uitladen van het voer bevinden zich voerresten (afbeelding 2). Wanneer de voermengwagen niet regelmatig wordt schoongemaakt, ontstaan er broedplekken voor gisten en schimmels die mycotoxines vormen.

Risico's van mycotoxines

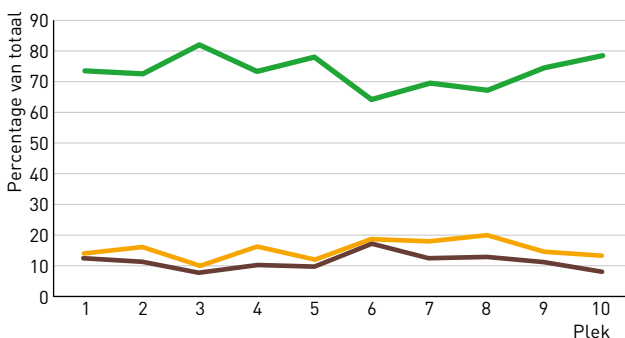
De mycotoxines die ontstaan door opgehoopt voer benadelen ten eerste de smakelijkheid en versheid van het voer. Dit leidt tot een lagere voeropname. Ten tweede kunnen mycotoxines schadelijk zijn voor de koe zelf. Bij te veel mycotoxines lopen de gevolgen uiteen van een verstoorde penswerking tot ernstige gezondheidsproblemen. Om te voorkomen dat de voermengwagen de oorzaak wordt van deze problemen is het raadzaam om de voermengwagen eens per

maand schoon te spuiten. Bij het voeren van tarwegistconcentraat of andere snel aankeukende producten is ons advies om de wagen iedere twee weken schoon te spuiten. Vergeet na het schoonspuiten niet om de wagen door te smeren. Wilt u de koeien ondersteunen bij een optimale penswerking? Zet dan Diamond V en onze Maxima-voeders in.

Messen controleren

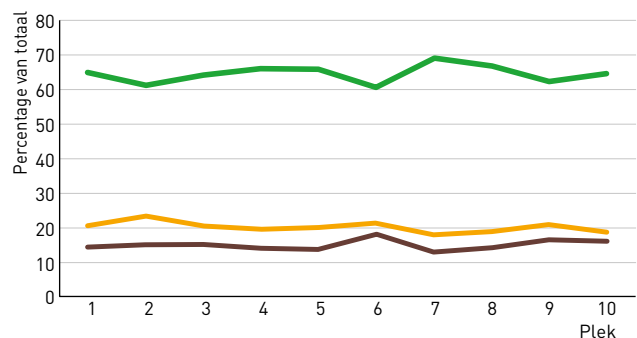
Ook het controleren van de messen is een belangrijk onderdeel van het onderhoud van de voermengwagen. Scherpe messen zorgen voor een significant beter mengresultaat. Bovendien draaien ze lichter wat brandstof bespaart. Het doel van een gemengd rantsoen is dat elke hap voor elke koe hetzelfde is. Om de mengresultaten te controleren kan er een TMR-audit worden gedaan. Tijdens een TMR-audit wordt de homogeniteit van het mengsel op tien plekken met elkaar vergeleken. De grafieken laten een voorbeeld zien van het resultaat van een TMR-audit. De drie lijnen staan voor de drie zeven in de schudbox. Hoe vlakker de lijn, hoe homogener het mengsel. De linkergrafiek toont het resultaat vóór het vervangen van de messen en de rechtergrafiek het resultaat na het vervangen van de messen. Eén week na het vervangen van de messen ging de melkproductie al omhoog.

Grafiek 1: Resultaat schudbox vóór het vervangen van de messen.

Zeef	Boven	Midden	Onder
Variatie	7,3%	20,2%	23,1%

Grafiek 2: Resultaat schudbox na het vervangen van de messen.

Zeef	Boven	Midden	Onder
Variatie	4,0%	10,3%	7,7%

Zo herkent u versleten messen

Op onderstaande foto's ziet u voorbeelden van versleten messen. Controleer de messen regelmatig en vervang ze zo nodig. Een handig moment hiervoor is tijdens het schoonspuiten. Laat u niet misleiden door de bovenste messen op een verticale vijzel of de achterste messen op een horizontale vijzel. Deze messen komen namelijk het minst in aanraking met het voer en geven geen goed beeld van de messen voor of onder in de voermengwagen. Met een strotouw kunt u gemakkelijk de scherpte van de messen controleren. Haal het touwtje langs een mes. Wanneer het touw niet in één beweging doorgesneden wordt, is het mes aan vervanging toe.

Afbeelding 1: Voerresten boven in de voermengwagen.

Afbeelding 2: Voerresten onder de vijzel en bij de klep.

De weegschaal

Een goedwerkende weegschaal op de voermengwagen zorgt ervoor dat het berekende rantsoen overeenkomt met het gevoerde rantsoen. In de praktijk komt het voor dat de weegschaal meer dan 20% afwijkt. Daarnaast kan de positie van het gewicht in de wagen een afwijking geven. Wanneer het voer voor in de wagen wordt geladen geeft dit een andere waarde dan wanneer het achter in de wagen wordt geladen. Laad het voer dus in het midden. Dit komt ook de mengprestaties ten goede.

Afwijkende weegschaal kost geld

Een afwijkende weegschaal kan jaarlijks een hoop geld kosten. Zo kan een afwijking er bijvoorbeeld toe leiden dat er gemiddeld 10% te veel onbenut eiwit wordt gevoerd. Dit kost op jaarbasis bij 100 koeien al gauw meer dan 10.000 euro. U kunt de weegschaal eenvoudig valideren door boven op de wagen een pallet zakgoed van bijvoorbeeld 1.000 kg te plaatsen. Wijkt dit meer dan 10% af, vraag dan de dealer om de weegschaal te kalibreren.

Tekst: Jeroen van Veldhuizen

Onderhoud voermengwagen

In onderstaand overzicht wordt uitgegaan van een gebruik van de voermengwagen van ongeveer één uur per dag. Gebruikt u de voermengwagen intensiever dan vraagt dit uiteraard ook intensiever onderhoud.

ONDERHOUD	FREQUENTIE
Schoonspuiten en doorsmeren	1x per maand
Controleren en vervangen messen	1x per maand
Kalibreren weeginrichting	1x per jaar
Olie vervangen	1x per jaar

MET ZOMERSTALVOEDERING VEEL MELK UIT VERS GRAS

Met meer melk uit vers gras kunnen melkveebedrijven besparen op de voerkosten. Om bij melkveehouders de kennis over zomerstalvoeding te vergroten coördineert AR een studiegroep en een appgroep en doet zij onderzoek naar optimale rantsoenen voor zomerstalvoeding.

De aanleiding voor de studiegroep was de toename van het aantal melkveehouders dat zomerstalvoeding toepast. Dit vanwege een betere benutting van vers gras, met name in het najaar, het besparen op krachtvoer en het meer eiwit van eigen land halen voor de KringloopWijzer, aldus AR specialist rundvee Teunis Kool. "Bij hoge temperaturen maar ook in natte perioden en in het najaar als het gras van nature of door bevuiling minder smakelijk is, nemen koeien op stal meer vers gras op dan in de wei. Afgelopen jaar voerden sommige boeren zelfs tot half december vers gras op stal."

Vakmanschap

Kool benadrukt dat zomerstalvoeding vakmanschap vereist. "Dat kun je leren door kennis en ervaring uit te wisselen met collega's." Daartoe is een appgroep opgericht met momenteel tachtig deelnemers. Ze stellen elkaar vragen en delen kennis en ervaring. De onderwerpen variëren van bemesting tot hoe een bepaald type maaier bevalt. De laatste tijd genieten kruidenmengsels meer aandacht vanwege de premie op de melkprijs bij PlanetProof-programma's en via het GLB. Kool: "Deelnemers vragen bijvoorbeeld of iemand ervaring heeft met het vers voeren van kruidenrijk gras en of kruiden uit de gras-

mat verdwijnen door het frequent maaien. Sommige boeren hebben ervaring met het voeren van verse luzerne als stikstofbindend gewas en delen die ervaring via de app."

Twee typen bedrijven

Kool onderscheidt grofweg twee typen bedrijven die zomerstalvoeding toepassen: de wat extensievere bedrijven die de koeien zoveel mogelijk vers gras willen laten opnemen, weinig krachtvoer verstrekken, streven naar een lage kostprijs en via die weg een hoog koosaldo realiseren. De andere

groep bestaat uit intensievere bedrijven. Ze voeren vers gras als aanvulling op het stalrantsoen met een vrij groot aandeel snijmais en voordroogkuil. Met vers gras besparen ze op eiwitrijk krachtvoer. Veel van deze bedrijven doen dat alleen in het najaar om het herfstgras optimaal te benutten.

Lagere kosten

Uit een analyse door Alfa Accountants blijkt dat bedrijven die zomerstalvoeding toepassen lagere dierenarts- en medicijnkosten hebben. Kool: "Dankzij zomerstal-

Teunis Kool

voeding nemen koeien meer voer op, hebben ze een betere conditie en hebben ze minder last van longwormen, maagdarmpwormen en leverbot dan bij weidegang." Bij zomerstalvoeding waren de totale voerkosten lager dan bij weidegang. Dit werd volgens Kool gerealiseerd door minder en goedkopere krachtvoerders en bijproducten te gebruiken. "Wanneer koeien bij weidegang in een bepaalde periode minder gras opnemen zijn meer krachtvoer en bijproducten nodig om dit te compenseren."

Gehaltes verhogen

Ook AR leert van de ervaringen van melkvee-houders, aldus Kool. "Bij bedrijven die zomerstalvoeding toepassen daalt meestal het vetgehalte en blijft het eiwitgehalte stabiel of stijgt het. AR heeft al verschillende voeders in het assortiment die het vetgehalte en het eiwitgehalte op peil houden of verhogen. Er loopt nu een praktijkproef om bij zomerstalvoeding met een toevoeging in het voer het vetgehalte te verhogen."

Niet minder beweiden

Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling van AR om het beweiden terug te dringen, benadrukt Kool. "Zomerstalvoeding kan het mogelijk maken om naast beweiden de opname van vers gras te verhogen. Bijvoorbeeld bedrijven met weinig huiskavel kunnen daar overdag hun koeien laten weiden en hun veldkavels maaien om 's nachts in de stal vers gras bij te voeren."

Bijeenkomsten

De studiegroep komt drie of vier keer per jaar bijeen. Meestal is dat op een bedrijf van een lid en is er een spreker over een bepaald thema in relatie tot zomerstalvoeding. Tijdens een rondgang wordt gekeken hoe het bedrijf zomerstalvoeding toepast. Melkveehouders die belangstelling hebben voor de studiegroep kunnen zich melden bij Teunis Kool, e-mail: t.kool@argroep.nl of via WhatsApp: 06-22016272.

TOPKOEIEN

100.000 kg melk

- **Mekenkamp Virile 3228**, Mts. Bom-Wessels, Emmer-Compascuum
- **Mekenkamp Onida 3350**, Mts. Bom-Wessels, Emmer-Compascuum
- **Olea 7278**, Mts. Middelweerd, Nieuwe Pekela
- **Wilma 5**, De Kuper Melkveebedrijf, Neede
- **De Kattenbelt Sandra 248**, Mts. Overkempe, Wijhe
- **Bob 3692**, Melkveebedrijf Westra VOF, Gameren
- **Schoonderlogt Nelly 553**, Mts. Distelheuvel-Lingehoeve, Valburg
- **Wilma 69**, B. van Dijk, Woudenberg
- **Anita 85**, B. van Dijk, Woudenberg
- **Teresia 19**, J. en A. van Ginkel, Leersum
- **Dirkje 37**, E. Kampert, Harskamp
- **Paulette 48**, Mts. Willemsen, Doornenburg
- **Gerkje 97**, Firma Hoogeveen, Wieringerwerf
- **Sinda 37**, Mts. Den Boer-Boot, Zierikzee
- **Marjatte 102**, Vof Van den Heuvel-Kant, Waardhuizen
- **Visstein Zelina Dakota**, Vof Visstein, 't Harde
- **Visstein Gina 7**, Vof Visstein, 't Harde
- **Horst Maistein 160**, Vof Melkveebedrijf Nillesen, Groesbeek
- **Griet 20**, Mts. R. en M.G. Achterstraat-De Koning, Bennekom
- **Het Beekhuis Roelie**, Vof Tweel Beekhuis, Achterveld
- **'t Lons Vlak Joan 8**, Rundveebedrijf Alders Vof, Overloon
- **R Nora 77**, Vof Agro Hendriks, Overloon
- **Hennensprong Pel 243**, F.M., G.A en S.A.G. van Rooijen-Kranenburg, Tricht
- **Siem 304**, Mts. J.G. en A.G. Sturkenboom, Schalkwijk
- **Carla 65**, Melkveehouderij Gijsbers Vof, Afferden
- **Gibi 1471**, Mts. P., M. en M. de Wit, Werkhoven
- **Rinkoms Johanna 177**, Melkveebedrijf Borkus, Kilder
- **Jamie**, Melkveebedrijf Rosendaal, Loerbeek
- **Lucy 237**, Mts. E.J.F. en A. Alderkamp-Voogt, Zevenaar
- **Samantha**, Vof H.J. van Beek, Doesburg
- **Nora 31**, P.B.A. Lueb, Zevenaar
- **Beatrix 104**, E.A. Breukink, Doesburg
- **Gerrie 17**, Vof De Braak, Laag-Keppel
- **Corrie 286**, J.C.J. Geuijen en E.P.M. Pellis, Netterden
- **Sonja 18**, Mts. E.J.F. en A. Alderkamp-Voogt, Zevenaar
- **Miranka 1**, Mts. Jansen-van Haeren, Zieuwent
- **Trudie 155**, Melkveehouderij Beernink, Groenlo
- **Ymkje 308**, Mts. Krabbenborg-Hummelink, Zieuwent
- **Beverlake Alice 337**, Mts. Van Til, Vierakker
- **'t Hattermark Mina 430**, B.J.M. Rondeel en H. Rondeel-Berendsen, Hengelo
- **Elize 121**, Vof Beulink, Hengelo
- **Meino 46**, Mts. H.E., G.W. en R. Bouwmeester-Rozendaal, Vorden
- **Iris**, Mts. B.H. Hartemink, E.J. Hartemink-van Til en I. Hartemink, Vierakker
- **Waldgraaf Mientje 87**, Jansen-Waldgraaf Vof, Groesbeek
- **Sietske 305**, J.M.B. van Adrichem, Melissant
- **Gerdine 8**, Kaasboerderij de Westplaat, Sommeldijk
- **Linda 84**, Kaasboerderij de Westplaat, Sommeldijk
- **Dirkje 4**, G.J. Donselaar, Woudenberg

10.000 kg vet en eiwit

- **Menke**, Melkveehouderij Noord Empe, Voorst
- **De Kattenbelt Rozanna 670**, Mts. Overkempe, Wijhe
- **Keetje 34**, Melkveehouderij Gijsbers Vof, Afferden

Geiten

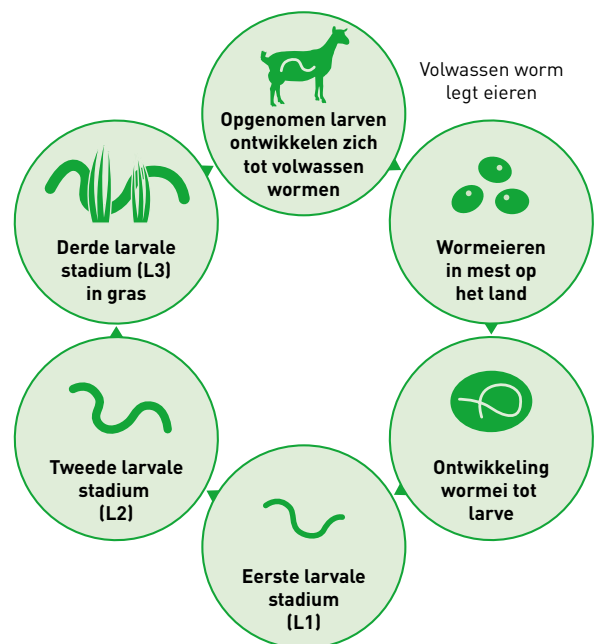
Maagdarmwormen bij geiten: hoe te voorkomen?

Op een aantal, vooral biologische, geitenbedrijven in Nederland zijn wormbesmettingen een serieus probleem. Door een wormbesmetting neemt de eetlust af en verslechtert de darmfunctie van de geiten.

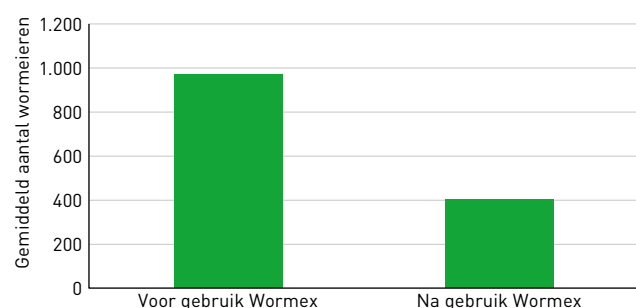
Een wormbesmetting bij geiten leidt tot gewichtsverlies en een verminderde groei. Andere gevolgen zijn een verlaagde melkproductie, ruw in het haar, diarree en bloedarmoede. Om wormen tegen te gaan moet de levenscyclus van de wormen doorbroken worden.

Hoe kun je een wormbesmetting bij geiten tegengaan?

- **Laat de mest onderzoeken:** stuur regelmatig een mestmonster in en bespreek het resultaat en de daarbij behorende aanpak met de dierenarts. Bespreek ook met de dierenarts op welke wijze het monster genomen dient te worden en hoe vaak.
- **Weid de geiten op schone percelen:** schone percelen zijn nieuw ingezaaide percelen. Wanneer dit praktisch niet haalbaar is, kunt u voor percelen kiezen waar minimaal drie maanden niet geweid is door geiten. Dit is niet eenvoudig maar het is nodig om de levenscyclus van de wormen te doorbreken.
- **Zet Wormex in:** AR heeft afgelopen anderhalf jaar het preventieve middel Wormex getest. Dit product wordt in het buitenland al veel gebruikt. Het bestaat uit een combinatie van plantextracten en kruiden. Wormex verlaagt de worminfectiedruk en stimuleert het specifieke immuunsysteem. Wormex werkt in de geiten tegen (rode) lebmaagworm, wormen die vooral in de dunne darm voorkomen en wormen die vooral in de dikke darm voorkomen.

Effect Wormex op aantal wormeieren bij proefbedrijven AR.

Onderzoek leverancier Wormex

Een onderzoek van de leverancier van Wormex toonde aan dat de ei-telling na toepassing van Wormex vergelijkbaar is met een chemisch ontwormingsmiddel. In totaal is de proef drie keer uitgevoerd in verschillende groepen.

Onderzoek AR

Om zelf ervaring op te doen met Wormex heeft AR het product de afgelopen anderhalf jaar ingezet op vier bedrijven met een hoge infectiedruk. Er zijn eitellingen gedaan in de periode voor het gebruik van Wormex en in de periode na het gebruik van Wormex. Het gemiddelde resultaat van alle deelnemende bedrijven is te zien in de grafiek op pagina 16. Er werd een verlaging van het aantal eieren in de mest gemeten ten opzichte van de periode voor het gebruik van Wormex. Deze verlaging was vergelijkbaar met de ei-telling van de leverancier.

Gebruiksadvies Wormex

Op basis van de positieve resultaten hebben we besloten om Wormex als mogelijke toevoeging in het voer aan te bieden. Het product is een preventief middel en

is ook geschikt voor gebruik in biologische voeders. Voor de beste werking is het raadzaam om ruim vóór het weideseizoen met Wormex te starten. De dosering is 1 gram per geit per dag. Bij een krachtvoergift van 1 kg brok per geit per dag betekent dit een toevoeging van 0,1% Wormex (code 22063). Bij 0,8 kg brok per geit per dag is dat 0,125% en bij 1,2 kg brok per geit per dag is dat 0,08%. Deze manier van toepassen kost 1,5 cent per dier per dag. Wormex is in dezelfde dosering ook geschikt voor schapen.

Eenvoudig toe te voegen aan de bestelling

Wormex is eenvoudig toe te voegen aan uw voerbestelling via de Mijn AR-bestelapp. Zet uw voerbestelling klaar in de app en zoek in de zoekbalk op 'Wormex'; zo kunt u de toevoeging makkelijk meegeven aan het door u gewenste voer.

Wormex interessant voor uw geiten?

Wilt u weten of Wormex een interessante en nuttige toevoeging kan zijn voor uw melkgeiten, neem dan contact op met een van onze geitenspecialisten. Zij vertellen u er graag meer over en denken met u mee over een mogelijke inzet van Wormex op uw bedrijf.

MAGNETOX HELPT U BIJ DE STRIJD TEGEN TOXINES BIJ GEITEN

Er zijn veel factoren van invloed op de gezondheid van geiten. Toxines, waaronder endotoxines en mycotoxines zijn hier een voorbeeld van. Ze zijn niet met het blote oog te zien, maar kunnen grote gevolgen hebben voor de weerstand van de dieren.

Endotoxines

Endotoxines zijn gifstoffen die vrijkomen wanneer een bacterie afsterft of zich vermenigvuldigt. De meeste endotoxines worden pas gevormd in het lichaam. De pens is hiervoor de grootste bron omdat zich daarin veel bacteriën bevinden. Endotoxines kunnen het lichaam binnendringen wanneer de doorlaatbaarheid van de darm te hoog wordt. Factoren zoals stress (bijvoorbeeld door hitte of rantsoenwisselingen), pathogenen en mycotoxines kunnen ervoor zorgen dat de darmwand beschadigd raakt waardoor endotoxines makkelijker het lichaam binnendringen. De toxines binden zich aan bacterieresten en waterdeeltjes waardoor ze zich gemakkelijk door het lichaam verspreiden en een reactie van het immuunsysteem opwekken.

Problemen gerelateerd aan toxines

LEES VERDER OP PAGINA 18 →

→ VERVOLG PAGINA 17

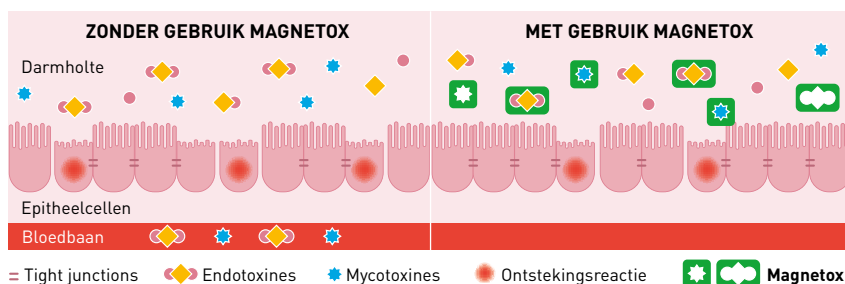
Mycotoxines

Mycotoxines zijn stofwisselingsproducten die voornamelijk door schimmels in granen op het veld worden geproduceerd. Door teeltstress neemt de besmettingsdruk van schimmels en daarmee ook het aandeel mycotoxines toe. Ook tijdens de opslag van grondstoffen onder warme en vochtige omstandigheden kunnen mycotoxines zich ontwikkelen. Over het algemeen zijn herkauwers minder gevoelig voor mycotoxines door de microflora in hun pens. Wanneer de flora uit balans is kunnen ze echter wel via het voer het maag-darmstelsel binnendringen.

Magnetox bindt toxines

Een hoge toxinedruk kan een verhoogd celgetal en kreupelheid als gevolg hebben. Magnetox is een combinatieproduct dat endotoxines en mycotoxines bindt met een hoge absorptie-efficiëntie. Dit betekent dat de toxines gebonden blijven en worden uitgescheiden. Hierdoor kunnen ze geen schade meer aanrichten in het dier. In de afbeelding wordt de werking van Magnetox uitgelegd. Het product draagt daardoor bij aan het verbeteren van de dierprestaties. Door

Werking Magnetox: schadelijke toxines worden weggevangen.

de druk op de pens te verminderen verbetert de voeropname en wordt het dier ondersteund bij het wegvangen van de schadelijke toxines in het verteringsstelsel.

Proef op de som

Recent hebben we een praktijkonderzoek uitgevoerd waarbij we keken naar het effect van Magnetox. Dit was bij een klant die ondanks de goede klauwverzorging toch problemen had met de klauwgezondheid en kreupelheid bij de geiten. In de proef werden acht weken lang twee potten gelijktijdig opgevolgd en met elkaar vergeleken. De ene pot was de controlegroep, de andere groep kreeg voer met de toevoeging Magnetox. Gedurende de proef is onder andere gekeken naar het aantal nieuwe dieren dat kreupel liep en het aantal dieren dat herstelde van kreupelheid. In

figuur 1 is te zien dat het percentage nieuwe kreupele dieren lager was na toevoeging van Magnetox. Bovendien herstelden meer dieren in de groep die Magnetox kreeg.

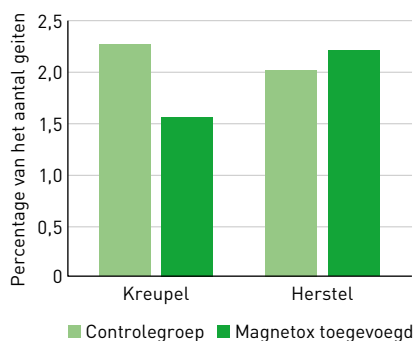
Gebruiksadvies

De dosering van Magnetox voor geiten is 5-15 gram per dier per dag. Het product kan als toevoeging op een samenstelling worden besteld of ingerekend worden in een eigen samenstelling. Het product is zowel regulier (code: 21741K25) als biologisch (code: 22078K25) in te zetten.

Meer informatie

Wilt u meer weten over Magnetox? Of wilt u advies voor een juiste toepassing? Neem dan contact op met uw geitenspecialist of onze klantenservice, telefoon 0317-499510 of mail naar klantenservice@argroep.nl.

Figuur 1: Effect van Magnetox op kreupelheid bij geiten.

Fleur Kroone
06-51515669
f.kroone@argroep.nl

Koert Kuizenga
06-55331115
k.kuizenga@argroep.nl

AR INVESTEERT IN BIOLOGISCH

Om alle biologische voeders in eigen beheer te kunnen produceren heeft AR per 1 maart de productielocatie van **Visser's Mengvoeders in Helvoirt aangekocht**. Per 1 mei hevelt AR de productie van biologische voeders over van de fabriek in Meppel naar de fabriek in Helvoirt.

De productielocatie in Helvoirt was sinds 2004 in handen van Marc en Wil Visser's. De locatie heeft twee perslijnen en een aparte lijn voor nicheproducten. De huidige productiecapaciteit is 30.000 ton per jaar.

Skal-erkenning

De afgelopen periode is de fabriek schoongemaakt en heeft de Skal-audit plaatsgevonden. De Skal-erkenning is inmid-

dels binnen, evenals het GMP-certificaat. Voordat de productie per 1 mei vanuit Meppel overgeheveld wordt, zal er proefgedraaid worden.

Productieverdeling

Door de aankoop beschikt AR over drie biologische productielocaties: Barneveld, Wichmond en Helvoirt. Er wordt nog gekeken naar de optimale productieverdeling over deze fabrieken.

Vertrouwen in biologisch

AR verwacht dat de biologische sector de komende jaren zal groeien. Arjen van Nuland, algemeen directeur AR: "De vraag naar biologische voedingsmiddelen groeit al jaren. Deze groei is door de inflatie tijdelijk wat afgevlakt, maar onze overtuiging is dat de vraag naar biologische eindproducten weer zal toenemen. AR is een grote speler in biologische veevoeders en door deze nieuwe productielocatie kunnen we ons nog beter hierop toelagen."

V.l.n.r. Mark Ipema, Marc Visser's, Arjen van Nuland, Wil Visser's en Johan Schuttert.

Bio-NL

AR en De Valk Wekerom hebben besloten de samenwerking binnen Bio-NL per 1 mei 2023 te beëindigen. Binnen deze samenwerking liet AR biologische rundvee- en geitenvoeders produceren in de fabriek van De Valk Wekerom in Meppel. Door de aankoop van de productielocatie in Helvoirt beschikt AR over voldoende productiecapaciteit om alle biologische voeders in eigen beheer te produceren.

Schapenhouders Talen: het schaap met de vijf poten

Het schaap met de vijf poten. Zo zou je de familie Talen kunnen noemen. Wat begon als een hobby groeide uit tot een professionele schapenhouderij, naast hun andere werk. Ze bouwden het bedrijf letterlijk zelf op.

In Staphorst houden Arjan Talen (32), zijn ouders en zijn broer Hendrik in maatschap 360 ooien en 75 vleesstieren op 35 hectare land waarvan ruim 20 hectare in eigendom is. Arjans vader is zzp-er in de bouw en helpt dagelijks in de stallen. Hendrik doet naast een volledige baan als accountant de administratie voor het bedrijf. Arjan verhuurt zich als zzp-monteur aan mechanisatiebedrijven maar is vooral de schapenman. Ook zijn echtgenote Corine helpt naast haar baan buitenshuis mee in de schapenstal. Arjan en Corine

hebben een dochter en een pasgeboren zoontje.

Hokje hier, hokje daar

Bij aankomst op het bedrijf loopt Talen senior over het dak van een in aanbouw zijnde, ruim dubbel woonhuis, dat ze zelf bouwen. Hij hield aanvankelijk 40 melkkoeien. In 2005 was Arjan 15 jaar en kocht hij voor de hobby een paar schapen. Dat werden er steeds meer vertelt hij: "In weer een hokje hier en een hokje daar. In 2013 hadden we 100 ooien verspreid over het erf. Dat was onlogisch werken.

We hebben toen zelf deze stal gebouwd." De hoge stal heeft twee voergangen met in het midden twee rijen hokken voor dragende ooien en aflammerhokjes. De hokken worden ingestrooid vanaf een strozolder. Langs beide buitenzijdes ligt ook een rij strohokken voor ooien met lammeren en voor gespeende lammeren. Ook de sleufsilo's en bestrating legden ze zelf aan.

Veengrond

In 2020 gingen de koeien weg. Van hun opbrengst en die van de bij-

behorende fosfaatrechten bouwden de Talens zelf een potstal voor 80 vleesstieren. “Met vleesstieren kun je met minder werk meer verdienen dan met schapen als je zelf snijmais kunt telen. De helft van ons land is echter veengrond en niet geschikt voor mais. We kunnen er wel schapen laten grazen en ruwvoer van winnen”, vertelt Arjan.

Afwisseling

Arjan trekt vooral de afwisseling die schapen bieden. “Met schapen is er altijd wel wat: goed of slecht. Ik vind het een uitdaging om zoveel mogelijk lammeren te krijgen, groot te brengen en af te leveren. Het aflammeren werk je het hele jaar naartoe. Als ik door de stal loop kan ik genieten van een ooi met mooie lammeren en lammeren die dartelen door het hok of boven op de ooi staan. Maar het moet wel geld opbrengen.”

Meer gespreid afleveren

De huidige Swifter-ooien worden gedekt door Charollais-rammen. Ze lammeren af van februari tot april. De lammeren worden van april tot juli afgeleverd op een leeftijd van ongeveer drie maanden. Ramlammeren wegen dan levend ongeveer 42 kilo en oilammeren ongeveer 40 kilo. De slachtrijpe lammeren gaan naar een vaste handelaar. Het gaat dan om zo’n 30 tot 40 lammeren per keer. Om meer gespreid over het jaar lammeren te kunnen afleveren wil Arjan de Swifter-ooien vervangen door Flevo-landers en Poll Dorsets. Die vertonen het gehele jaar bronst. Er zijn al ooien voor aangekocht. Arjan wil ze drie keer per twee jaar laten aflammeren.

Gemengd voeren

De schapen krijgen ’s avonds ruwvoer met een voermengwagen. De ooien krijgen 80 procent voordroogkuil en 20 procent snijmais. Gespeende lammeren krijgen 50 procent voordroogkuil en 50 procent snijmais. Krachtvoer wordt met de hand verstrekt omdat de hoeveelheid per hok verschilt. Lacterende ooien krijgen per dag maximaal een kilo lactatiebrok, lammeren krijgen tot ze 18 kilo wegen onbeperkt opfoklammerbrok en daarna onbeperkt afmestbrok. Tot afleveren nemen ze ongeveer 50 kilo brok op.

Dag en nacht bezig

Tijdens de lammerperiode is Arjan bijna de hele dag in de stal en ’s nachts maken hij en zijn vader afwis-

selend om de twee uur een controleronde. Buiten de lammerperiode vergen de schapen ’s morgens en ’s avonds elk ongeveer anderhalf uur werk voor onder andere voeren, instrooien, verhokken en controle. In totaal komt dit neer op zo’n 30 uur per week.

Extra oog

Sinds twee jaar levert AR alle krachtvoer en ook de kunstmest aan Talen. “We wilden meer begeleiding en advies van een voerleverancier die kennis heeft van schapen. Zo kwamen we uit bij AgruniekRijnvallei”, vertelt Arjan. AR-specialist schapenhouderij Vincent Leemreize bezoekt het bedrijf tijdens de aflammerperiode wekelijks, daarbuiten elke zes weken. Hij berekent ook de rantsoenen en maakt het bemestingsplan. Volgens Vincent is dat de basis voor een goede kwaliteit ruwvoer. Arjan is blij met de begeleiding: “Een ziek schaap is met een paar dagen dood. De lammerperiode is de meest kritieke periode omdat de schapen dan de minste weerstand hebben. Zelf word je daar gemakkelijk blind voor. Vincent kijkt ook of de ooien in goede conditie zijn en of de lammeren goed groeien. Hij is voor ons een extra oog.”

Assortiment schapenvoeders AR

AR beschikt over een breed assortiment schapenvoeders voor verschillende fases, variërend van onderhoudsvoer tot lactatiebrok en van lammerenkorrel tot melkpoeders en mineralen. Alle voeders zijn ook in een biologische variant verkrijgbaar. Al onze schapenvoeders zijn VLOG-waardig.

Scan de QR-code voor ons assortiment schapenvoeders.

AR VARKENSAWARD IN EEN NIEUW JASJE

IEDER JAAR REIKT AR AWARDS UIT AAN VARKENSHOUDERS DIE BOVENGEMIDDELD PRESTEREN. DIT JAAR HEBBEN WE DE CRITERIA ENIGSZINS AANGEPAST.

Bij de vleesvarkens hebben we ervoor gekozen om de voerkosten per kg groei ook mee te laten tellen. Hierdoor leveren zowel de voederconversie als de voerprijs een bijdrage aan de totstandkoming van een nieuw kengetal: de AR Vleesvarkens-index. Bij de zeugen zijn we gaan werken met de AR Zeugen-index. Kenmerken als bigoverleving, productie en vruchtbaarheid worden hierin meegenomen.

Achtendertig varkenshouders mogen een AR Varkensaward in ontvangst nemen, sommige zelfs twee. We willen alle winnaars van harte feliciteren met deze mooie prestatie!

VLEESVARKENSHOUDERS

- E. en A. van Drie vof, Nijkerk
- W. van Ee, Lunteren
- J.P.G. Tijmenssen, Achterveld
- Van Kessel B.V., Lunteren
- Henk Meerdink en Zonen B.V., Aalten
- Maatschap G.J. van Weelden en E.H. Klop, Hellouw
- LekkerVarken B.V., Montfoort
- Vof Grandia Hoeve, Geldermalsen
- Firma Gebr. Korevaar, Brandwijk
- Maatschap Vronik, Haastrecht
- Maatschap Lubbers Wehl, Wehl
- A.T.C.J. Leijser, Angeren
- N.J.B. Steenbreker, Wehl
- Maatschap Kraaijevanger, Wehl
- Drie P. B.V., Voorthuizen
- Maatschap Nonkes Erf, Daarlerveen
- Varkenshouderij A.H.M. Tenhagen, Neede
- W.M.M. en A.M.M. Wismans, Veulen
- Varkensbedrijf Bonger, Doetinchem
- H.F. van Veldhuizen, Wijnbergen
- Firma Teunissen, Wehl
- Ter Keurs Knor, Vriezenveen
- Maatschap K. en J.H. Mijnheer, Rouveen
- Mts. Braafhart, Bennekom
- Mts. R. en G.W. van der Knaap, Woudenberg
- C.H. Huisman B.V., Finsterwolde

ZEUGENHOUDERS

- H. van Leeuwen, Dreumel
- Agrarisch bedrijf Ter Huurne B.V., Hengeveld
- Mts. A.A.M. en L. Tilleman, Herveld
- Varkensbedrijf Bonger, Doetinchem
- Heideklomp B.V., Moergestel
- Maatschap G.J. en D.H. ter Keurs, Rijssen
- Vof Steenbreker, Zevenaar
- Vosvar B.V., Raalte
- Maatschap K. en J.H. Mijnheer, Rouveen
- Varkenshouderij Jansen Wehl B.V., Wehl
- Denkavit, Voorthuizen
- Mts. R. en G.W. van der Knaap, Woudenberg
- Maatschap H. en R. Ruitenbergh, Giethoorn
- Wikkerink - Leneman C.V., Sinderen

Succesfactoren vleesvarkens

We hebben gekeken naar de resultaten van onze klanten in 2022. Dit leverde interessante bevindingen op. Waarom gaat het op het ene bedrijf super en op het andere bedrijf wat minder? Kortom, wat zijn de succesfactoren voor topprestaties bij vleesvarkens?

Uitgangspositie

Ieder bedrijf is uniek en heeft zijn eigen uitgangspositie op het gebied van huisvesting, kwaliteit van de biggen, sekse en algemene gezondheid. Ook de mogelijkheden voor de voerstrategie zijn verschillend. Dit zijn factoren die meestal niet direct te veranderen zijn. In ieder geval goed om te weten is dat de voederconversie van een beer circa 0,2 tot 0,3 gunstiger is dan van een borg.

Voerkeuze

De bedrijven met de beste resultaten voeren over het algemeen een luxer voerpakket. Bij dit voer is de grondstoffenkeuze anders en zit het voer hoger in energie of aminozuren. Dit vraagt op korte termijn een hogere investering. Het voer is immers per 100 kg duurder dan een minder luxe voerpakket. Echter, op langere termijn resulteert het in een lagere voederconversie en een hogere groei. Niet alleen het rendement per afgeleverd vleesvarken wordt hoger, ook per m² staloppervlak stijgt het rendement.

Nippelvoeding

Binnen het klantenbestand van AR past een aantal bedrijven nippelvoeding toe. Nippelvoeding kan zowel bestaan uit enkelvoudige kaaswei als een compleet mengsel op de nippel. Deze bedrijven zijn in staat om naast een verlaging van de pakketprijs een minstens

zo gunstige voederconversie te realiseren.

AR Voerbooster

Ook de AR Voerbooster kan bijdragen aan topprestaties. AR kan deze booster toevoegen aan het voer. De AR Voerbooster is uitgebreid getest in proefsituaties. Inmiddels komen ook de eerste praktijkresultaten binnen en deze zijn zeer positief. De AR Voerbooster heeft een positieve invloed op de darmgezondheid door het

tegengaan van ontstekingsreacties in en op de darmwand. De nutriënten in het voer worden hierdoor beter verteerd waardoor de vleesvarkens beter presteren.

Verschillende knoppen

Kortom, als ondernemer heeft u verschillende knoppen waaraan u kunt draaien om het succes van uw bedrijfsvoering te verhogen. Wilt u weten hoe u dit het beste doet voor uw bedrijf? Neem dan contact op met uw specialist varkens.

SUCCESSFACTOREN VOOR TOPPRESTATIES

- Uitgangspositie moet goed zijn, kwaliteit biggen staat hierbij op nummer 1
- Luxer voerpakket voeren
- Opties bekijken met betrekking tot nippelvoeding
- AR Voerbooster toepassen

INNOVATIES IN DE VARKENSVOEDERS

We zijn continu bezig met innovaties in onze varkensvoerders. Hiermee willen we het rendement op de varkensbedrijven verbeteren. De innovaties worden uitgebreid getest bij klanten en in onze proefstallen. In dit artikel delen we drie innovaties met u.

1. STIMULEREN WELZIJN VARKENS

Om het welzijn van de varkens te bevorderen en het wroetgedrag te stimuleren kan een ruwvoer- of vezelproduct verstrekt worden. Deze producten zijn echter vaak onhandig in gebruik of erg duur.

Daarom hebben we de Agrumix Wroetstimulans ontwikkeld. Dit is een structuurmix die bestaat uit verschillende onbewerkte grondstoffen. Doordat de grondstoffen onbewerkt zijn blijft de vezelstructuur behouden en blijven de productiekosten laag. Hierdoor is het product aantrekkelijk geprijsd. Door Agrumix

Wroetstimulans aan varkens te verstrekken leren ze vezels te verteer-
ren. Dit is belangrijk voor een vlotte en makkelijke voeropname. Agrumix Wroetstimulans kan als afleidings- en verrijkingsmateriaal ingezet worden bij zeugen, biggen, vleesvarkens en opfokzeugen.

Met de Happy Feeder kan het verstrekken van de Agrumix Wroetstimulans worden geautomatiseerd. Zo kunnen meerdere malen per dag porties worden verstrekt.

Voordelen voor u:

- Stimulering van het wroetgedrag
- Verbetering van het welzijn van het varken
- Bevordering van het sociale gedrag van het varken
- Ontwikkeling betere voeropname
- Meer werkplezier voor u als varkenshouder

2. GEEN VOERSTRESS RONDOM SPENEN

Een voerschakeling rondom spenen geeft extra stress bij de biggen en is daarom ongewenst. Daarnaast is het voor biggen met een lage voeropname lastig om na het spenen goed door te vreten met alle gevolgen van dien. Denk daarbij aan dunne mest, coli en streptokokken-uitbraken.

Speen Optima Sprint DM is speciaal ontwikkeld voor de periode rondom spenen. Dit smakelijke transitievoer bevat verwerkt dierlijk eiwit en bloedplasma. De eiwitten zijn zeer goed verteerbaar en bloedplasma werkt opnamebevorderend. Speen Optima Sprint DM is in het bijzonder geschikt voor biggen waarbij extra voeropname gewenst is en waarvan de darmgezondheid ondersteuning kan gebruiken. Start een week voor spenen met het verstrekken van Speen Optima Sprint DM. Een aantal dagen na spenen kan overgeschakeld worden op een babybiggenvoer.

Voordelen voor u:

- Geen dip in de voeropname na het spenen
- Geen voerschakeling rondom het spenen
- Verwerkt dierlijk eiwit voor een maximale prestatie van de biggen
- Gezond hARd groeien van de biggen
- Meer werkplezier voor u als varkenshouder

3. OPTIMALISEREN VERTERING VLEESVARKENS

De score van de mest is een belangrijke indicatie of de varkens goed presteren. Wanneer de mest te smeuiig is, bijvoorbeeld door een onregelmatige voeropname of door een te snelle vertering, kunt u kiezen voor onze vernieuwde Structovit-voeders.

De Structovit-voeders reguleren de voeropname. Hierdoor kan het voer de maag en darmen rustig passeren en heeft het varken voldoende tijd om de voedingsstoffen uit het voer op te nemen. Dit wordt bereikt door te kiezen voor goed verteerbare grondstoffen met actieve vezels en door iedere grondstof zijn eigen, speciale bewerking te geven. Er zijn zo geen dure toevoegingen nodig om de varkens gezond hARd te laten groeien. Dit heeft een gunstig effect op de voerkosten per kg groei.

Voordelen voor u:

- Optimaliseren van de vertering van vleesvarkens
- Verbeteren van de darmgezondheid
- Verbeteren van de mestconsistentie
- Gezond hARd groeien van de vleesvarkens
- Meer werkplezier voor u als varkenshouder

Terugblik ondernemersdag varkens

Hoe blijven we varkensboer in deze veranderende wereld? Deze vraag stond centraal tijdens de ondernemersdag varkens die AR in december organiseerde bij Papendal in Arnhem. Commercieel directeur Johan Schuttert opende de bijeenkomst waarbij hij inging op de veranderende varkensmarkt.

Volgens nutritionist Rob Schurink hebben de veranderingen in de varkensmarkt ook gevolgen voor de manier waarop varkens gevoerd moeten worden. Circulariteit en duurzaamheid zijn hot items. Rob vertelde wat AR al doet op dit vlak.

Inspiratie en informatie

Fruitteler Guido van Veldhoven heeft een fruitteelt-bedrijf van 40 hectare in Meteren. Omdat de wereld om hem heen veranderde heeft hij zijn strategie aangepast. Hij vertelde op inspirerende wijze hoe hij transformeerde van fruitteler naar ondernemer. Vervolgens ging Hans Huijbers van Provimi in op de opfok van zeugen. "Wanneer je haar niet als een prinses behandelt, kan ze nooit een koningin worden!", aldus Huijbers. Erwin Bonestroo van Bioelectric (bio-gasinstallaties en pocketvergisters) lichtte toe hoe je van bedrijfseigen mest groene energie kunt maken.

Tot slot hield Erik te Velthuis, chefkok topsport-centrum Papendal, een enthousiast verhaal over voeding voor topsporters.

Scan de QR-code om het uitgebreide verslag te lezen.

ONDER DE LOEP: PRELACTO VOOR EEN SOEPELE OVERGANG VAN DRACHT NAAR LACTATIE

De inzet van een transitievoer (prelacto) kan helpen om de overgang van dracht naar lactatie soepeler te laten verlopen. Een prelacto is gericht op een goede voeropname en een maximale darmgezondheid.

Verder zorgt een prelacto voor smeuijge mest die het afbiggen niet in de weg zit. Bovendien voorkomt een transitievoer dat de zeug 'vastloopt'; het afbigproces verloopt vlotter. Ook draagt een prelacto in de laatste week voor afbiggen bij aan een maximale geboortevitaliteit van de ongeboren biggen.

Wel of geen concessies doen

Is alleen lactovoer dan niet voldoende? Het is niet zo dat het voeren van een lacto rondom afbiggen niet goed is. Er zijn bedrijven die met 1 fase-lactovoer prima uit de voeten kunnen en geen prelacto nodig hebben. Toch doe je concessies - op voeropname, het afbigproces en de melkproductie - wanneer je kiest voor minder voerfases.

Meer melk onder de zeug

De inzet van een prelacto bereidt de zeug voor op de lactatie. Dat betekent dat na de prelacto direct

een lactovoer met meer melkdrijvende ingrediënten ingezet kan worden. De voeropname van de zeugen stijgt, wat leidt tot meer melk waar de biggen vervolgens harder van kunnen groeien. Hiermee wordt de zeug bovendien optimaal voorbereid op de volgende worp. Met hard voeren in de kraamstal kun je de biggen voor de volgende worp 'erin voeren'.

De cirkel rond

Kunt u dan niet direct bij het inleggen van de zeug in de kraamstal kiezen voor zo'n extra melkdrijvend lactovoer, zonder prelacto? Over het algemeen is dat niet verstandig. Het hoge eiwitniveau geeft extra warmteproductie en samen met een hoger zetmeelgehalte geeft dat (te) veel stuwing. Dit wordt dan opgevangen door de voergift terug te nemen, maar dat geeft weer meer kans op obstipatie. De inzet van een prelacto helpt om dit soort moeilijkheden te voorkomen.

Hard werken aan kwaliteitsbiggen met meel

DAGELIJKS WERKEN WE SAMEN MET U AAN HET VERHOGEN VAN HET AANDEEL KWALITEITSBIGGEN OP UW BEDRIJF. BIGGEN MET EEN HOGE KWALITEIT ZIJN GEWILD EN LEGGEN DE BASIS VOOR EEN GOED INKOMEN VAN DE VLEESVARKENSHOUDER.

We willen gezonde hard groeiende biggen zonder dunne mest en uitval door coli en streptokokken. Maar hoe harder we het gaspedaal intrappen des te gevaarlijker het wordt voor de biggen. Om dit het hoofd te bieden hebben we bij een aantal klanten een nieuwe generatie meelvoerders ingezet. Dit bleek een groot succes te zijn waardoor we besloten hebben om dit concept uit te rollen en verder te verfijnen. Zo hebben we extra aandacht voor de specifieke grondstofkeuze en zorgen we voor een speciale maalbehandeling in de fabriek. De toevoeging van verwerkt dierlijk eiwit geeft de biggen een extra boost.

Rustige vertering

Doordat het voer niet geperst wordt is er minder risico op verlies van natuurlijke enzymen, vitaminen, mineralen en zuren. Door het grote oppervlak kunnen verteringssappen met enzymen sneller inwerken. Biggen die een meel gevoerd krijgen, hebben meer vaste maaginhoud, meer zuurproductie en een lagere pH in de maag. Dit zorgt er onder andere voor dat het voer langer in de maag blijft. Daarnaast nemen de biggen meel rustiger op dan een korrel. De voeropname per minuut is lager maar de totale voeropname is gelijk. Door de gelijkmatige opname worden de darmen minder belast. Hierdoor is er minder uitval. Ook zorgt het voor mooie mest en krijgen de biggen een mooie glans.

Rustige biggen

Doordat de voeders langer in de maag zitten, geeft het meer verzadiging. Hierdoor zijn de biggen rustiger waardoor ze minder agressief gedrag vertonen.

Loopeigenschappen

In de fabriek worden speciale maaltechnieken toegepast waarbij gekozen wordt voor weinig variatie in de maalfijnheid. Ook worden grondstoffen die snel aankoeien gemeden in de samenstelling. Deze maatregelen bevorderen de loopeigenschappen van de meelvoerders.

VOORDELEN MEELCONCEPT

- Rustige voeropname en daardoor minder diarree
- Lagere pH in de maag door een langere verblijftijd; dit stimuleert de natuurlijke barrière
- Daardoor minder coli- en streptokokken-problemen
- In combinatie met verwerkt dierlijk eiwit een uniek en krachtig concept
- Hoger aandeel kwaliteitsbiggen
- Goedkoper voer door verminderen productiekosten
- Minder agressiviteit

Meer informatie

Wilt u weten of ons vernieuwde meelconcept iets voor uw biggen is? Bespreek dan de mogelijkheden met uw specialist varkens.

MOEITELOOS PRESTEREN MET VOER VAN AR

KIPPEN, CIJFERS EN RENDEMENT: BIOLOGISCHE PLUIMVEEHOUDERS JOHN EN LAURA SCHRIJVER KUNNEN ER GEEN GENOEG VAN KRIJGEN. ZE GAAN VOL GAS VOOR HET MAXIMAAL HAALBARE. EEN GROEIKANS ZAGEN ZE IN DE OVERSTAP NAAR AR ALS VOERLEVERANCIER, NU BIJNA EEN JAAR GELEDEN.

Topsport

"Kippen houden vinden wij hartstikke leuk", begint John Schrijver. "Maar we moeten er natuurlijk ook iets aan verdienen." John en Laura zijn het type ondernemers die alles op alles zetten voor een optimaal resultaat. En dan is het essentieel dat het goed gaat met de kippen, want die moeten het uiteindelijk doen. John: "Als ondernemers zien wij onze kippen een beetje als topsporters, alles moet perfect zijn. Als iemand de Tour de France fietst mag er ook niks misgaan, qua voeding, omgeving enzovoorts. We proberen het zo goed mogelijk te doen voor onze kippen."

Focus op voerproductie

Volgens John en Laura is het een gigantische prestatie wat de kippen doen: ze zetten 2 kilo grondstoffen om in 1 kilo eiwitrijk product. Goed voer is hierin cruciaal. John: "AR is een no-nonsense voerleverancier, ze houden zich niet bezig met allerlei randzaken maar zijn gefocust op het produceren van voer. Dat vinden wij heel belangrijk. Mede daarom zijn wij de samenwerking aangegaan."

Superproductie

En, hoe pakt dit uit? "De kippen doen het hartstikke goed, we draaien echt top. En wat zo mooi is: we zien dat de kippen het makkelijk

V.l.n.r. Laura Schrijver, Tim van Ooijen en John Schrijver.

aankunnen." John vervolgt: "Het mooie aan een kip is dat je goed kunt zien hoe ze reageert op de omstandigheden, ze vertelt het je direct. Onze kippen lopen er super bij, we hebben niet het gevoel dat ze op hun tenen lopen. We zijn supertevreden met AR want het loopt lekker, alles gaat goed."

Gek op cijfers

Een uitdaging momenteel is het bezoekverbod, AR kan momenteel niet in de stal komen en moet het volledig doen met de waarnemingen van John en Laura. Ze weten de weg goed te vinden naar hun adviseur Tim van Ooijen. John: "Als we iets zien trekken we direct aan de bel. En ik ben nogal gek op cijfertjes om de kostprijs te berekenen. Samen kijken we dan wat

we kunnen doen om de resultaten te verbeteren."

Teamwork

John en Laura vinden het prettig en belangrijk dat AR actief meedenkt. "Ze vragen zelf ook: wat kunnen wij voor jullie doen? We zijn een team samen." Voor het volgende seizoen hebben John en Laura hun doelen al scherp. "We krijgen er altijd weer een kick van om een doel te stellen en dat te bereiken. Op het boer-zijn zijn wij nog lang niet uitgekeken!"

Technische resultaten

Leeftijd: 70 weken
Leg%: 96
Uitval%: 1,63

Vet goed pluimveevoer:

het belang van vetten voor de legghen

Vetten zijn de belangrijkste bron van energie in het voer voor leghennen. Vetten hebben een positief effect op de smakelijkheid van het voer, de voeropname en de algehele weerstand van de hen.

Vetten zijn bijvoorbeeld van belang voor de opname van in vet oplosbare vitamines zoals vitamine A, D, E en K. Ook zijn vetten een goede binder van het voer. Het zorgt voor minder stof en een betere verdeling van de deeltjesgrootte van het voer. Daarnaast bestaat de eidooier voor ongeveer 32,5% uit vetten die volledig moeten worden verkregen via de voeding. Daarom wordt een vetpercentage van ten minste 5% aanbevolen voor leghennenvoer, maar hoger zou nog beter zijn.

Vetzuren

Vetten zijn opgebouwd uit vetzuren. De hen krijgt deze vetzuren binnen vanuit de voeding of maakt deze zelf aan. Er zijn echter een aantal vetzuren die de hen niet zelf kan aanmaken. Deze moeten volledig worden verkregen via de voeding.

Dit betreft onder andere linolzuur (C18:2). Linolzuur is een essentieel vetzuur dat direct in de eidooier wordt opgenomen en daarmee bijdraagt aan een hoger eigewicht.

Let op verhouding koolhydraten-vet

Ook het type energiebron is van belang. Naast vetten is zetmeel (uit bijvoorbeeld mais) een bron van energie voor de hen. Wanneer de hen een te hoog aandeel energie uit zetmeel ten opzichte van vet binnenkrijgt, gaat de lever vetzuren aanmaken van de koolhydraten uit zetmeel. Dit zet de levergezondheid onder druk en verhoogt daarmee de kans op leververvetting. Het proces van het aanmaken van vetzuren uit koolhydraten veroorzaakt bovendien veel metabolische hitte. Dit zet de voeropname onder druk, voor-

namelijk tijdens periodes waarin hittestress een risico vormt.

Kostbare energiebron

Vet is een kostbare energiebron en het is gemakkelijk om kosten te besparen door meer energie uit zetmeel te halen of door er minder energie in te stoppen. Dit gaat echter ten koste van de productieparameters en de gezondheid van de hen. AR zorgt er daarom voor dat het voer voldoende én de juiste vetten bevat.

Meer info

Wilt u ook vet goed voer met voldoende vet voor een gezond en goed presterend koppel? Neem dan contact op met uw specialist pluimvee.

PIKKEN UW KIPPEN AL AAN DE JUISTE STEEN?

Sinds 3 april 2023 moeten pikstenen voldoen aan de richtlijnen van IKB Ei. De AR Calcopiksteen is GMP+ geborgd en AR is deelnemer bij SecureFeed. Dit betekent dat de AR Calcopiksteen veilig in de stal kan worden ingezet zonder dat er extra onderzoekskosten mee gemoeid zijn.

De AR Calcopiksteen is een afleidingsproduct gemaakt van grondstoffen die aansluiten bij de behoefte van de hennen en geen nadelig effect hebben op de gezondheid. Uit praktijkonderzoek is gebleken dat de hennen graag aan de AR Calcopiksteen pikken en dat deze niet te hard slijt. De AR Calcopiksteen is niet geschikt voor de biologische houderij. Hiervoor heeft AR een alternatief in het assortiment.

Wetgeving

Sinds 3 april moeten pikstenen voldoen aan de richtlijnen van IKB Ei. Pikblokken geëtiketteerd als (aanvullend) diervoeder zijn GMP+ geborgd en worden geleverd door diervoederleveranciers die deelnemer zijn bij SecureFeed of AFS met module IKB Ei. Pikblokken gecontroleerd door SecurEggFarmer zijn ook toegestaan. Over pikblokken die hier niet aan voldoen moet de pluimveehouder de volgende informatie beschikbaar hebben:

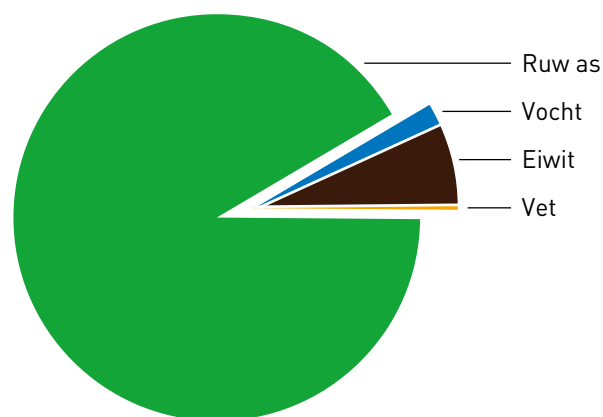
- Productspecificatie van de pikblokken;
- Grondstofsamenstelling van de pikblokken;
- Bij celbetonblokken: een verklaring van de producent dat het pikblok vrij is van hoogovencement (maximaal drie jaar oud);
- Analyseresultaten van de producten (per merk of per producent, eenmaal per jaar) op zware metalen, dioxinen, dioxine-achtige PCB's en NDL-PCB's in het product. De geconstateerde gehalten moeten voldoen aan de diervoedernormen.

Waarom pikstenen in de stal?

Pikstenen worden ingezet om de kippen bezig te houden en om de scherpe snavels van de kippen te laten slijten. De mate van slijtage is bovendien een graadmeter voor de stress en de calciumbehoefte van de kippen.

Figuur 1: Samenstelling AR Calcopiksteen.

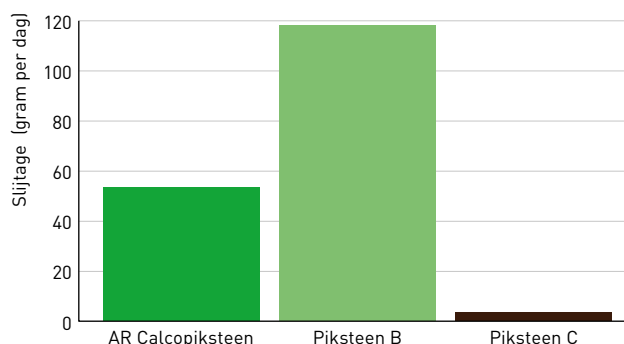
Voordelen AR Calcopiksteen

- Afleidingsmateriaal dat bijdraagt aan de gezondheid van de hennen
- Kippen pikken er graag aan
- Geen extra onderzoekskosten
- Veilig in gebruik
- Juiste hardheid: niet te hard en niet te zacht
- Circulair voedermiddel, gemaakt van eierschalen

Onderzoeken

Sinds eind 2020 kunt u bij ons de AR Calcopiksteen bestellen. Voordat we deze in ons assortiment opnamen, hebben we de piksteen uitgebreid getest en onderzocht. Afgelopen jaar hebben we dit onderzoek ook gedaan bij meerdere leeftijden kippen. Hieruit bleek dat de piksteen geschikt is voor alle leeftijden. In de opstart (18-30 weken) gaat de steen vaak wat sneller op omdat de kippen dan meer behoefte hebben aan afleiding en calcium. Verder bleek dat de AR Calcopiksteen de juiste hardheid heeft (niet te hard en niet te zacht) en de juiste snelheid van slijtage (zie grafiek). De piksteen slijt geleidelijk en gaat langer mee dan veel andere pikstenen. Ook zijn er pikstenen

Grafiek: Onderzoek slijtage pikstenen.

die zo traag slijten dat kippen op zoek gaan naar een andere afleidingsbron.

Ei-plus aanpak in de praktijk

Met onze Ei-plus aanpak brengen we alle facetten van het pluimveebedrijf in beeld met als doel: gezonde kippen, meer werkgemak en het beste resultaat voor de pluimveehouder. Familie Van Leeuwen was een van de eerste pluimveehouders waarbij we de Ei-plus aanpak hebben toegepast.

We begonnen hiermee tijdens de ronde. Hierbij keken we met welke aanpassingen nog betere resultaten behaald konden worden.

EINDE RONDE

Uit de analyse tijdens de ronde bleek dat de uitval te hoog was. Daarom hebben wij op het einde van de ronde de verschillende facetten van de Ei-plus aanpak in beeld gebracht.

1. Lichtregime: AR beschikt over een speciale licht-spectrummeter. Hiermee zijn de verschillende lichtlijnen doorgemeten. Het licht onder het systeem was goed, maar bij de meting aan de hoofdverlichting bleek dat de CCT-waarde (maat voor warm of koud licht) te hoog was: er was te veel koud licht. De hoogfrequente tl-buizen zijn vervolgens aan het einde van de ronde vervangen door exemplaren met warm wit licht.

2. Stalklimaat: Na overleg met de installateur zijn alle instellingen van de warmtewisselaar nagekeken en geoptimaliseerd.

3. Drinkwater: Tijdens de ronde bleek bij de controle van het watersysteem dat het water op het oog licht

verontreinigd was. Door op het juiste moment de waterleiding te reinigen en door te spoelen kon dit voorkomen worden. Uit een aanvullende chemische analyse van het water bleek dat de waterkwaliteit wel goed was.

→ LEES VERDER OP PAGINA 32

→ VERVOLG PAGINA 31

NIEUWE RONDE

Op basis van de analyse aan het einde van de ronde zijn een aantal maatregelen doorgevoerd bij de nieuwe ronde.

1. Startvoer

Voordat de hennen zijn opgezet is er met de leverancier van de opfokhennen overlegd over de opstart. Hieruit volgde de keuze voor opfokvoer en startvoer van de Uniekreeks, aangevuld met vismeel en probiotica.

2. Voermanagement: De voertijden zijn aangepast zodat de voerbak eenmaal per dag leegkomt. Daarna is een blok gemaakt met twee voerbeurten omdat de vijzel het voersysteem anders niet vol kan houden. Op deze manier krijgen alle hennen voldoende voer binnen.

3. Hengewicht: Om te voorkomen dat de witte hennen te snel in productie komen, wat kan leiden tot uitval aan het einde van de ronde, is er pas met licht en lichtintensiteit gestimuleerd toen de hennen voldoende gewicht hadden (1.400 gram).

4. Lichtregime: De nieuwe tl-buizen zijn afgesteld zodat deze aansluiten op de lichtevoelheid uit de opfok.

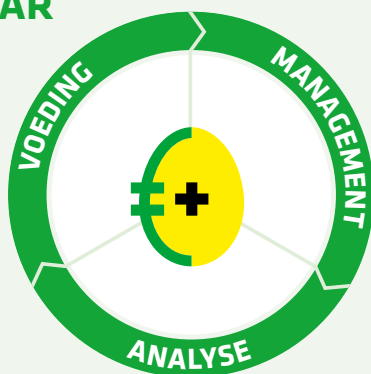
5. Stalklimaat: De instellingen van de ventilatie en de koeling zijn afgestemd op het nieuwe koppel en het jaargetijde.

6. Drinkwater: Open water is aanwezig.

7. Toepassen verwerkt dierlijk eiwit: De nieuwe koppel heeft vanaf 40 weken voer gehad met dierlijk eiwit, wat goed verteerbaar is. Dit heeft positief bijgedragen aan de lagere uitval, een beter verenpak en een betere persistentie van het legpercentage.

De Ei-plus aanpak van AR

Onze Ei-plus aanpak bestaat uit drie componenten. Aan de basis staat ons Zuiver Voer, en in het bijzonder Structomix. Hierin passen we onder andere verwerkt dierlijk eiwit toe. Daarnaast ondersteunen wij de pluimveehouder met specialistisch advies over het management. Door de resultaten te analyseren kijken wij wat er goed gaat en wat er beter kan. Kortom: met de Ei-plus aanpak levert AR naast voeding de benodigde kennis

en tools om het management in de stal te optimaliseren en de hennen maximaal te laten presteren.

EN DIT LEVERT HET OP:

De resultaten op 90 weken laten zien dat de uitval meer dan gehalveerd is en dat de witte hennen op 64 weken een legpercentage hoger dan 90% hadden. Dit resulteerde in 449,5 eieren per 100 op 90 weken, wat een plus van 19,9 eieren per 100 betekende. Familie Van Leeuwen is tevreden over de aanpak waarbij met goede opfok, goed voer en optimaal management deze resultaten zijn bereikt.

Voorstellen specialist pluimvee Maarten Hulstein

Sinds begin dit jaar werkt Maarten Hulstein bij AR als specialist pluimvee. Maarten is 64 jaar en komt uit Ederveen. Hiervoor was hij accountmanager bij Verbeek Broederij en Opfok. Vooral het begeleiden van de klanten en hun kippen spreekt hem aan. Samen met de pluimveehouder streeft hij naar de beste technische én financiële resultaten.

“

BIOLOGISCH MET EEN ZACHTE G

Op 1 maart jl. is AR eigenaar geworden van Vissers Mengvoerders te Helvoirt (Noord-Brabant). Een belangrijke stap, want hiermee kunnen we vanaf 1 mei al onze biologische voeders geheel zelfstandig produceren.

In de tweede helft van 2022 zijn we gestart met de zoektocht naar een nieuwe productielocatie voor onze biologische voeders voor herkauwers. We hebben ons onderzoek met name gericht op particuliere mengvoerfabrieken. Hierbij wilden we zo breed mogelijk onderzoeken welke opties er waren.

Tijdens die zoektocht hebben we ook gesproken met de gebroeders Vissers. Zij gaven aan dat een eventuele verkoop bespreekbaar was. Deze optie zijn we verder gaan verkennen. Samen met een ervaren bedrijfsleider hebben we in detail gekeken naar de staat van onderhoud van de fabriek en de manier van produceren. De fabriek zag er goed onderhouden en zeer netjes uit. De meeste productiewijzen sloten aan bij ons eisenpakket.

Verder was de ligging van groot belang voor onze keuze. In hoeverre stijgt het aantal benodigde kilometers bij een verplaatsing van de productie naar Brabant? In een simulatie hebben we gekeken naar de prestatie-indicator km/ton afgeleverd product. Hieruit bleek dat deze niet ten nadele beïnvloed werd door de verplaatsing van

de productie en gelijk bleef. In combinatie met onze locatie in Wichmond pakt het aantal km's per ton zelfs nog iets gunstiger uit.

Met alle seinen op groen hebben we vervolgens het besluit tot aankoop voorbereid én genomen. Met een projectgroep zijn we hard aan de slag gegaan om alle benodigde acties uit te voeren. Allereerst moesten de nog aanwezige gangbare producten worden weggedraaid. Hierna zijn de fabriek, alle silo's en de vloeistoftanks schoongemaakt. Voor de bio-erkenning heeft Skal op 28 maart de locatie beoordeeld. De inspectie is goed verlopen, zonder aanmerkingen, en de erkenning hebben we inmiddels ontvangen.

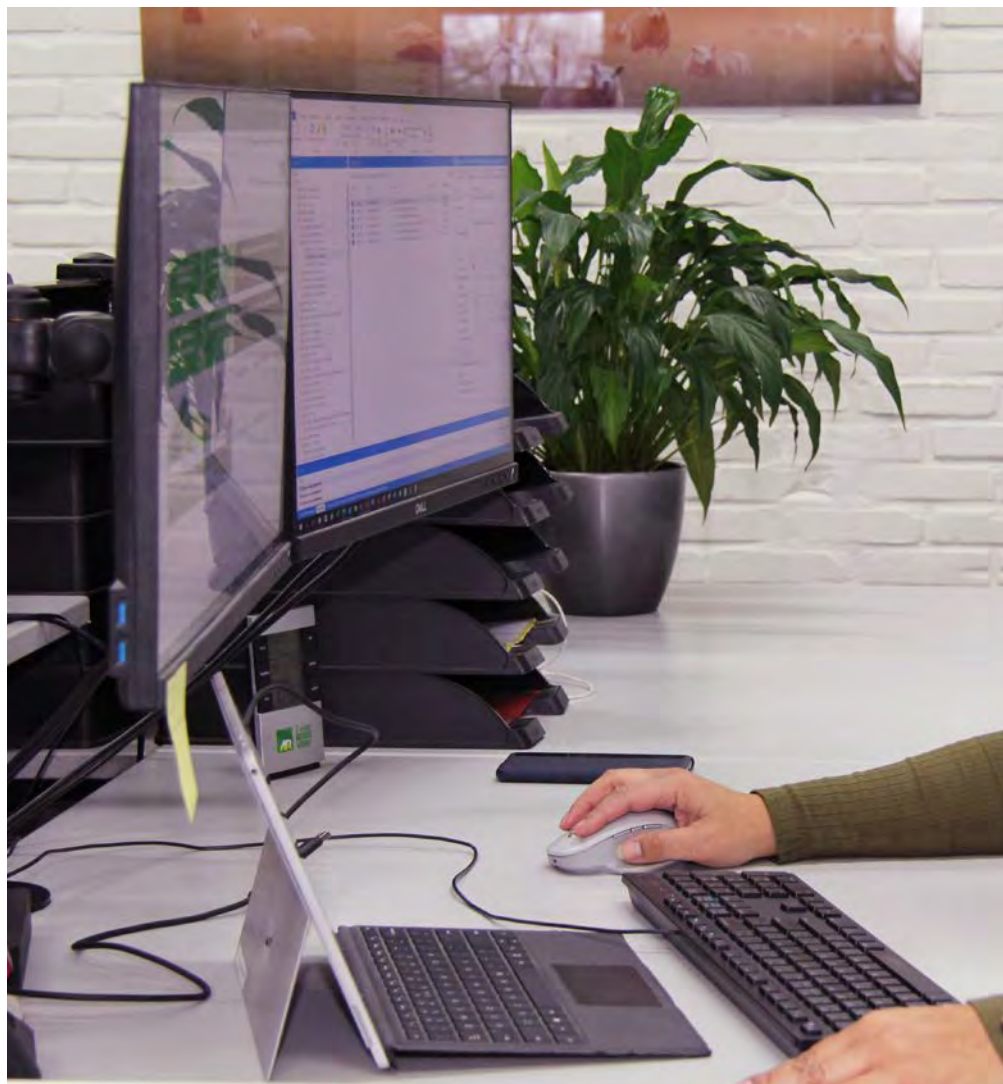
Ook het productieteam is inmiddels compleet. Er is een operator aangetrokken van buiten AR en één operator vanuit Wageningen gaat helpen bij de opstart. De gebroeders Vissers helpen ons zeer constructief met alle acties en met het inleren van alle bedrijfsprocessen. Het doel is om op 1 mei volledig in bedrijf te zijn.

Al met al is het een mooie stap voor de toekomst; we hebben hiermee voldoende capaciteit om te groeien én het is een zeer mooie aanvulling op onze productie-installaties.

Mark Ipema
Operationeel directeur

”

“AR VOELT ALS EEN FAMILIE-BEDRIJF WAAR JE JEZELF KUNT ZIJN EN SAMENWERKT ALS TEAM.”

Medewerker kwaliteitszorg

Christine Soputan

Binnen AgruniekRijnvallei bestaat er een groot aantal verschillende functies. Graag geven we je een kijkje achter de schermen. Deze keer lezen we het interview met Christine Soputan (48), medewerkster kwaliteitszorg bij AR. Wat houdt deze functie in en hoe ziet haar gemiddelde werkdag eruit?

Kwaliteitszorg

Christine Soputan voltooide in het verleden een opleiding tot biotechnisch laborant. Toen ze bij AR kwam werken, volgde ze bovendien nog de hbo-opleiding kwaliteit- en procesmanagement. Wat houdt

kwaliteitszorg eigenlijk in? “In het kort betekent het dat we zorgen dat AR aan alle wet- en regelgeving voldoet”, vertelt Christine. “En dat alle certificeringen, registraties en erkenningen op orde zijn.”

Verantwoordelijkheden

In de praktijk komt daar heel wat bij kijken. Waar bestaan je taken uit? "In hoofdlijn heb ik drie verantwoordelijkheden. Momenteel ben ik vooral actief voor het digitale handboek. Van vroeger uit kennen we het oude handboek met de papieren registratieformulieren. Deze was onoverzichtelijk geworden, vandaar dat we zijn overstapt naar een nieuw handboek. Daar hoort ook bij dat je de registratieformulieren digitaal kunt invullen. Ik ben degene die na overleg met de werkvloer en bedrijfsleiders de registratiefor-

mulieren digitaal in het nieuwe handboek zet. Het elimineren van fouten in berekeningen door het automatisch berekenen van formules in de registratieformulieren is een van de slimme functies van ons nieuwe systeem. Waar mogelijk vul ik die in met verschillende soorten berekeningen. Bovendien is het document altijd compleet door verplichte velden en gaat het invullen sneller."

Controle en audits

Haar tweede verantwoordelijkheid is het controleren of alle werkprocessen op de verschillende locaties up-to-date zijn. En of op elke locatie alle documenten goed in het online systeem staan. Elke locatie heeft een eigen dashboard met voor hen relevante informatie. Ik zorg ook dat deze dashboards op orde zijn." Wat betreft de werkprocessen kijkt Christine of ze voldoen aan de laatste eisen én of ze nog matchen met de praktijk. Hiervoor reist ze heel wat af en bezoekt om en om onze kantoren en productielocaties. Ten slotte zijn daar nog de interne en externe audits. "Samen met mijn collega heb ik een cursus tot intern auditor gevolgd. Wij helpen nu met de interne audits op de verschillende locaties. En wanneer er een externe audit plaatsvindt binnen AR, dan loop ik mee en beantwoord samen met de leidinggevenden hun vragen."

AR voelt als een familiebedrijf

Hoe kwam het eigenlijk dat je bij AR bent gaan werken? "Ik was klaar voor een nieuwe functie en had twee mogelijkheden, beide als kwaliteitsmedewerker maar binnen verschillende sectoren.

Bij de andere werkgever was ik al aangenomen maar ik voelde me een nummer en het werk ging vooral om de cijfers. Bij AR had ik direct een warm gevoel. Het lijkt op een familiebedrijf waar je jezelf kunt zijn en samenwerkt als team. AR is er echt voor de mensen: voor de boeren en de coöperatie."

Gemiddelde werkdag

Hoe ziet Christines gemiddelde werkdag eruit? "Dat is moeilijk te zeggen, omdat mijn werkzaamheden heel divers zijn! Ik kom op verschillende locaties, de overige tijd werk ik vanuit huis. De ene dag ben ik in Wageningen, dan weer in Waardenburg en een andere dag in Barneveld. Ik kijk waar ik anderen kan helpen door formulieren te maken of te kijken of documenten nog aan alle eisen voldoen. Bijvoorbeeld een innamedocument, ik kijk dan of alles wat erin staat ook goed staat en of het nog past bij de praktijk."

Visie op haar werk

Kwaliteitszorg is essentieel voor AR. Christine: "We moeten ervoor zorgen dat we aan de eisen voldoen, denk bijvoorbeeld aan voedselveiligheid. Als ketenpartner hebben we hierin ook een belangrijke rol. Als een boer bijvoorbeeld aan een bepaald concept deelneemt, dan moeten wij de producten kunnen leveren die hieraan voldoen." Christine geniet van de diversiteit van haar baan, dat ze met alle lagen van de organisatie werkt en verschillende locaties bezoekt. Waar ben je het meest trots op? "Dat ik eraan bijdraag dat alle afdelingen gecertificeerd blijven en dat AR dus haar leden en klanten kan blijven bedienen."

BlueN als groene aanvulling op stikstofbemesting

BlueN biedt telers een nieuwe, milieuvriendelijke aanvulling op hun stikstofbemesting. Dit middel stelt de plant in staat om zelf stikstof uit de lucht te binden. Het kan zowel boven op de bestaande bemesting worden gebruikt als een deel van deze bemesting vervangen.

BlueN telt niet mee in de stikstofruimte binnen uw bouwplan. Met het oog op de nieuwe wetgeving wordt dit een steeds belangrijker voordeel. Vergeleken met kunstmest is het bovendien concurrerend geprijsd. Het middel mag ook in de biologische landbouw gebruikt worden.

Extra stikstof voor uw teelt

Het grote voordeel van BlueN is dat er extra stikstof voor de gewassen beschikbaar komt, die zij zonder dit middel niet zouden kunnen benutten. De bacterie in BlueN stelt de plant in staat om op natuurlijke wijze stikstof uit de lucht te binden. Dit gaat via hetzelfde proces als bij vlinderbloemigen, die dit via de Rhizobium-bacterie doen. De bacterie in BlueN komt via de huidmondjes van de bladeren de plant binnen en 'koloniseert' vervolgens het gehele bovengrondse gedeelte van de plant.

Hoeveel stikstof levert BlueN?

Gemiddeld levert een gewasbespuiting met BlueN zo'n 30 kg

stikstof per hectare op. Overige bemesting en teeltduur spelen een rol in de geleverde hoeveelheid. Hoe krappere de traditionele bemesting, des te meer stikstof BlueN kan leveren. Ook geldt: hoe langer de teeltduur, hoe meer stikstof BlueN kan leveren. Voor langere teelten zoals suikerbieten en aardappelen kan de geleverde hoeveelheid stikstof daarom soms hoger dan 30 kg liggen. Dit komt doordat BlueN op een andere manier stikstof levert dan bijvoorbeeld kunstmest.

Constantere levering

Stel, u strooit 150 kg KAS en er valt voldoende regen. Dan wordt er in één keer zo'n 40 kg stikstof aan uw gewas geleverd. Bij toepassing van BlueN kan het gewas ongeveer 2-3 kg stikstof per week vastleggen. Dit gaat de gehele teelt geleidelijk door, waardoor BlueN bij een langere teelt dus meer stikstof kan leveren. Gedurende een groeiseizoen zijn er altijd momenten dat het aan de droge kant is. Op die momenten is de stikstofleverantie

via de wortels niet optimaal. BlueN blijft dan wel gewoon stikstof doorleveren. Uw gewassen worden hierdoor gedurende het groeiseizoen beter van stikstof voorzien. Ook kan het bijdragen aan een uniformer perceel.

Tips voor toepassing

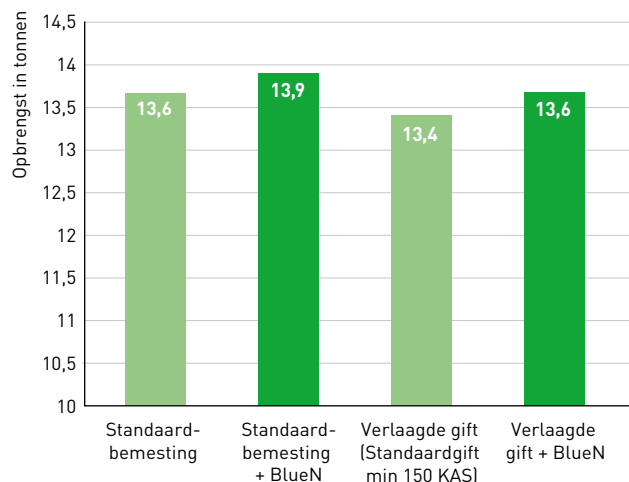
Het toepassingsmoment van BlueN is bepalend voor de werking van het middel. Neem daarom onderstaande adviezen in acht voor een optimaal resultaat:

- Pas BlueN toe op een actief groeiend gewas, omdat de huidmondjes dan openstaan. De bacteriën moeten namelijk via de huidmondjes naar binnen. Een actief groeiend gewas stoot bovendien methanol uit via de huidmondjes. Dit lokt de bacteriën.
- Pas BlueN toe in een periode met groeizame omstandigheden, dus bij milde temperaturen (overdag tussen de 15 en 25°C en 's nachts minimaal 5°C), voldoende bodemvocht en een luchtvochtigheid van minimaal 60%.
- Pas het zeker niet toe na een nachtvorst en wanneer er nachtvorst verwacht wordt.
- De ochtend is de beste periode van de dag om BlueN toe te passen. Op een heel groeizame dag is een toepassing in de middag ook mogelijk. Pas het middel niet in de avond toe.

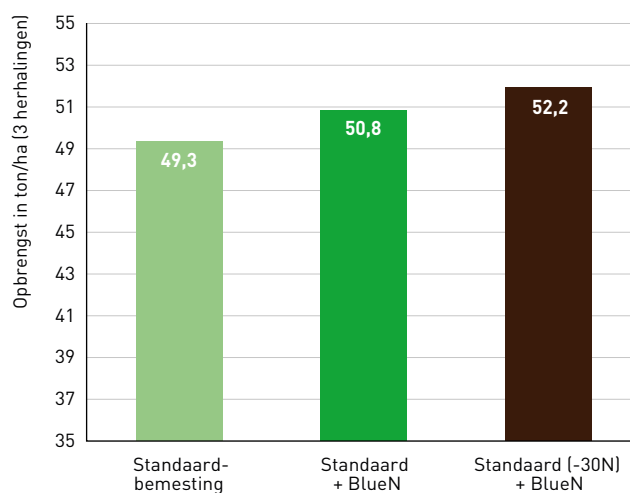
Proefresultaten BlueN in maisrassendemo (Wageningen UR, 2022).

	Zonder BlueN	Met BlueN	Vershil
DS%	45,7	44	-1,7%
VEM	974	985	+1,1%
Zetmeel	389	417	+7,2%
Ruw eiwit	57,3	66,4	+12,4%

Grafiek: Proefresultaten BlueN in wintertarwe (Wageningen UR, 2022).

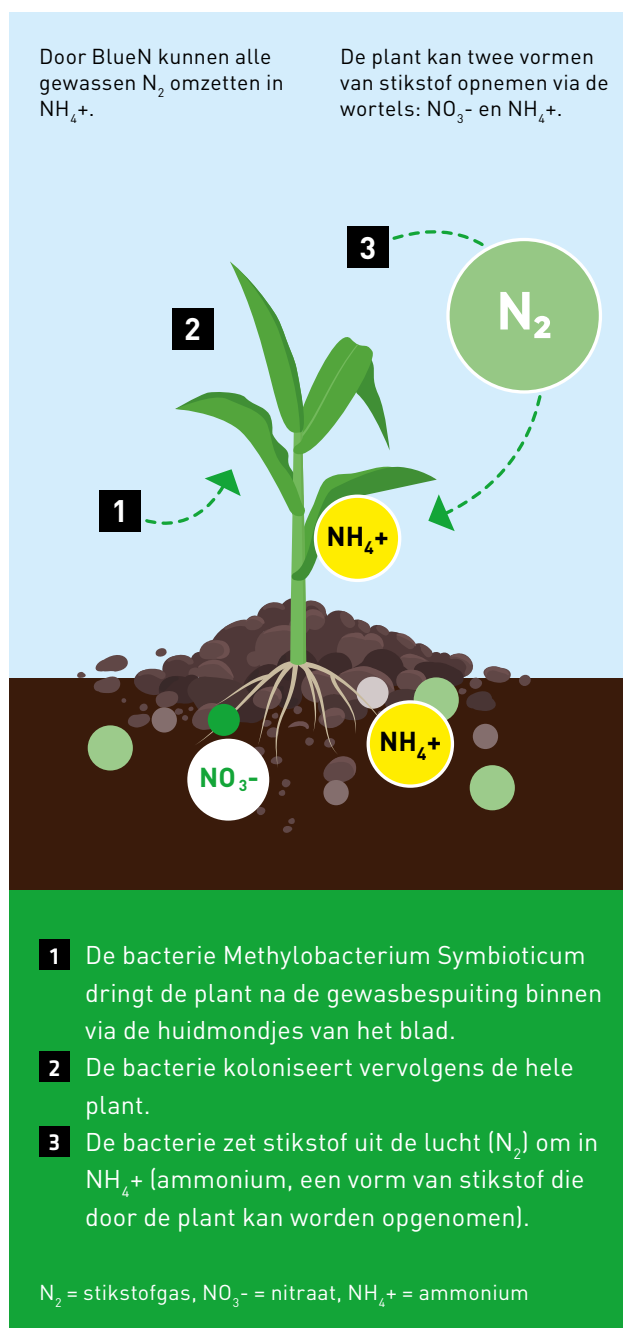

Grafiek: Proefresultaten BlueN in uien (Wageningen UR, 2022).

Meer informatie

Wilt u meer weten over de werking, mogelijkheden en het toepassingsadvies per gewas? Kijk dan op www.bluen.nl of neem contact op met een van onze voorlichters.

ZATERDAGOPENSTELLING AR PLANT WAARDENBURG

Het groeiseizoen is van start gegaan. Dit betekent dat de drukke periode van onder andere spuiten weer is begonnen. Om u goed van dienst te kunnen zijn is onze locatie in Waardenburg (Zandweistraat 20) van 1 april tot half juni ook op zaterdagochtend geopend voor het afhalen van producten. U bent van harte welkom tussen 8.00 en 10.00 uur.

CROPACTIV AMINOBOOST: GOEDE VASTE SPELER IN FRUIT ÉN MAIS

Gijsbert Hakkert is werkzaam voor CAF en is daarnaast zijdelings betrokken bij de melkveehouderij van zijn ouders. Vanuit CAF onderzocht hij de plantversterkende werking van CropActiv AminoBoost bij fruitbomen. De positieve resultaten brachten hem ertoe om AminoBoost ook thuis op de mais toe te passen. En wat blijkt? Ook hier pakt het goed uit. Reden voor ons om Gijsbert te vragen naar zijn ervaring met beide teelten.

AminoBoost bij fruit

Gijsbert vertelt: "We merkten in de fruitteelt een groeiende interesse bij telers in plantversterkers en biostimulanten. Ook zien we dat producenten hier steeds meer in investeren. Daarom zijn we gestart met een meerjarige demo waarin we alle hoofdgroepen testen, waaronder aminozuren." CropActiv AminoBoost bevat deze aminozuren. Vooral in de periode na de bloei blijkt dit te zorgen voor een betere vruchtzetting en vruchtopbrengst.

Toepassing in fruit

Hoe wordt het toegepast? "Bij fruit zetten we AminoBoost vooral in

gedurende de eerste zes weken na de bloeiperiode. In die periode heeft de boom veel energie nodig voor de celdelingsfase van de vruchtzetting. Zeker als de weersomstandigheden niet optimaal zijn en de energiebalans aan de lage kant is, is AminoBoost een welkome aanvulling."

Betere vruchtopbrengst

Hoe zijn de uitkomsten in de praktijk? "Door toepassing van AminoBoost zien we een verbeterde vruchtzetting, een betere opbrengst en een mooiere vruchtkwaliteit. De winst is het grootst na slechte weersomstandigheden, wanneer het energietekort van de

boom het grootst is." Opvallend is ook dat aminozuren - van de tot nu toe meerjarig beproefde plantversterkers - het meest constant lijken in het bieden van meerwaarde. "In het slechtste geval doet het niets, in het beste geval zien we 15% meer opbrengst. Andere producten zorgen, sterk afhankelijk van de omstandigheden, de ene keer voor verbetering en de andere keer voor verslechtering."

Advies voor fruittelers

Gijsbert: "Ik denk dat AminoBoost vanwege de gunstige prijs-prestatieverhouding een standaardpositie verdient, zeker in jaren met moeizame weersomstandigheden. Het is makkelijk mengbaar met de gewasbescherming. Verder hebben we gezien dat het in de fase kort na de bloei veilig is voor de vruchtkwaliteit." Hij besluit: "In een gunstig jaar is het niet per se nodig en kun je het achterwege laten. Maar als je ook maar een beetje twijfelt over de weersomstandigheden, dan zou ik het altijd toepassen."

AminoBoost bij mais

Je bent dus AminoBoost ook bij mais gaan toepassen? "Dat klopt. Ik was vroeger wat sceptisch over plantversterkers. Maar toen ik twee jaar op rij goede resultaten zag bij fruit, heb ik thuis geopperd om het ook voor de mais te gaan

Jan en Gijsbert Hakkert.

gebruiken.” Gijsbert legt uit dat mais in het voorjaar wat stress kan hebben, vooral na de onkruidbestrijding. “We zijn AminoBoost daarom als stressverminderaar gaan toepassen.”

Mengen met gewasbescherming

Hoe werkt dit in de praktijk? “Het product laat zich goed mengen met andere middelen, waaronder de gewasbescherming. Bij mais doen we de herbicidebespuiting meestal vanaf het derde tot vierde bladstadium. In dit geval kiezen wij voor het vijfde tot zesde stadium zodat we meer bladoppervlak hebben.” De familie kiest voor een toepassing samen met de herbicide. “Eigenlijk zou je het drie dagen van tevoren willen spuiten, maar dat wordt te kostbaar en de resultaten zijn op deze wijze prima.”

Gezondere, frissere plant

En hoe zijn de effecten in de praktijk? “We doen dit nu een jaar of vijf, zes. Sindsdien blijven de planten goed staan na de onkruidbestrijding.” Specifiek valt hem op dat er minder paars-roodkleuring door stress optreedt en de bladkleur frisser groen blijft. Vooral bij zonnig weer na de bespuiting is dit verschil zichtbaar. “Het is nooit exact te zeggen waaraan een verbetering toe te schrijven is, we hebben ook andere teeltkeuzes gemaakt. Maar wij hebben het idee dat de plantvitaliteit na de herbicidebestrijding erop vooruitgegaan is. Onze maisopbrengst is de laatste jaren constanter dan voorheen.”

Relatief lage investering

Heeft Gijsbert nog tips? “Wij zijn ervan overtuigd dat je AminoBoost standaard moet toepassen bij mais. Zeker omdat je het kunt meenemen met de herbicidebespuiting is dit een relatief lage investering.” Hij vervolgt: “Het ene jaar is de impact groter dan het andere. Maar de investering van 25 euro per hectare is wel de moeite waard. Soms heeft het weinig effect, maar in jaren dat de investering er wel uitkomt verdient het middel zich dubbel en dwars terug.” Gijsbert rekent voor dat de AminoBoost voor zo’n 5% verbeterde opbrengst bij mais zorgt. “Dit vertaalt zich in een betere voederwaarde. Dan is die 25 euro snel terugverdiend.”

Sterke maisplanten met AminoBoost en StressImmune

Onkruidbestrijding in de mais is nodig om een schoon gewas te oogsten en om onkruid de groei van de mais niet te laten belemmeren. Het moment van spuiten is hierbij een belangrijk aandachtspunt. Zo kan een vroege onkruidbestrijding ervoor zorgen dat een plantje goed doorgroeit.

Elke bespuiting met herbiciden geeft een plant stress. Deze stressperiode kan verkort worden door tijdens de onkruidbestrijding CropActiv StressImmune of AminoBoost mee te geven. Hierdoor kan het plantje sneller doorgroeien en aan het einde van het seizoen meer opbrengst geven. Dit kan oplopen tot 1.200 kg ds/ha extra opbrengst.

CropActiv AminoBoost

CropActiv AminoBoost is een product op basis van een hoog gehalte aan vrije aminozuren uit enzymatische afbraak van eiwitten. Aminozuren bieden met name meerwaarde tijdens perioden van abiotische stress zoals droogte, vorst of hitte en geven de plant een directe vorm van energie. Herhaaldelijke bespuitingen op het blad gedurende en na de stressperiode zorgen ervoor dat de groei (gedeeltelijk) op niveau blijft of sneller herstelt. CropActiv AminoBoost is een hoogwaardig basisproduct met hoge gehalten van alle vrije aminozuren.

CropActiv StressImmune

CropActiv StressImmune is een vloeibare biostimulant en bevat 40% zeewierextract en bijna 10% aminozuren. Door een koude extractie van het bruine zeewier *Ascophyllum nodosum*, zonder sterke chemicaliën, worden de actieve stoffen volledig en ongeschonden geëxtraheerd. CropActive StressImmune bevat daardoor hoge gehalten aan plantaardige eiwitten, peptiden, aminozuren, polyfenolen en polysachariden. Deze actieve stoffen geven de plant een versterkte afweer tegen allerlei vormen van abiotische stress en ondersteunen de groei in een natuurlijke stressperiode zoals bij uitstoeling, knolzetting of bloemaanleg. CropActiv StressImmune wordt preventief geadviseerd voorafgaand aan een stressperiode om de afweer van de plant tijdig te versterken, voordat groeiremming optreedt. Hierdoor is de plant beter bestand tegen een volgende stressperiode. Regelmatige bespuitingen met een lage dosering geven ook goede resultaten. CropActive StressImmune wordt succesvol ingezet in de periode van vegetatieve groei.

TIPS: BROEI VOORKOMEN MET GOED INKUILMANAGEMENT

Voor we het weten is het alweer tijd voor grasmaaien en kuilen. Met goed inkuilmanagement wordt de basis gelegd voor kwalitatief goed ruwvoer. De meeste ruwvoer verliezen treden namelijk op bij het niet goed inkuilen van ruwvoer. Hierdoor kan broei ontstaan met schimmelvorming als gevolg.

Met de hogere krachtvoer prijzen is het zeker lonend om kritisch te kijken naar het inkuilproces. De uitdaging is het realiseren van zoveel mogelijk liters melk uit eigen ruwvoer. Hierbij is de kwaliteit van het ruwvoer bepalend. Inkuilmiddelen dragen bij aan een goede conservering van de graskuil. Welk middel u het beste kunt gebruiken hangt af van verschillende factoren.

Wanneer geeft een inkuilmiddel het meeste effect?

Vaak worden inkuilmiddelen alleen ingezet als de omstandigheden niet optimaal zijn. Het rendement van inkuilmiddelen is echter vooral hoog wanneer de omstandigheden en het uitgangsmateriaal juist wél goed zijn.

Verschillen in inkuilmiddelen

Er zijn verschillende soorten inkuilmiddelen op de markt. Sommige middelen bevatten alleen melkzuurbacteriën. Deze zorgen voor een betere conservering. Middelen met azijnzuurbacteriën zorgen ervoor dat schimmels en gisten zich niet in de kuil kunnen ontwikkelen. Voor de beste kuil kwaliteit raden wij altijd een combinatiemiddel aan.

Verliezen beperken

Drogestofverliezen kunnen worden gehalveerd door een inkuilmiddel (zie grafiek 1). Door het hogere melkzuurgehalte zakt de pH namelijk sneller, waardoor de kuil eerder stabiel is (grafiek 2). Dit verkort de periode waarin afbraak van koolhydraten en eiwit-

Tekst: Willem Brouwer

	DS	Doseerapparaat	Middel	Art. nr.	Dosering	Doel
Voldoende suiker*	< 30%	Vloeibaar	Ecosyl 50	89334	2 l/ton	Conservering
		Vloeibaar	Pioneer 1188	83518	2 l/ton	Conservering
	30-50%	Vloeibaar	Pioneer 11G22	83521	2 l/ton	Conservering + broeiremming
		Vloeibaar	Ecocool	89328	2 l/ton	Conservering + broeiremming
		Granulaat	Ecosyl DA Ecostable	89309	500 g/ton	Conservering + broeiremming
	> 50%	Vloeibaar	Pioneer 11A44	83399	2 l/ton	Broeiremming
Onvoldoende suiker*	Biologisch	Vloeibaar	Ecocool Liquid	89342	2 l/ton	Conservering + broeiremming
			Duitse bietenpulp		40 kg/ton	
			Snoepsiroop 1200 kg		15 kg/ton	

* Melkzuurbacteriën hebben minimaal 50 gram suiker per kg ds nodig om voldoende melkzuur te produceren.

ten optreedt. Doordat de kuil sneller stabiel is, gaat er minder kostbaar eiwit verloren. Door het gebruik van inkuilmiddel Pioneer 1188 werd er een lagere ammoniakfractie (NH_3 , eiwitafbraak door rotting) gemeten (zie grafiek 3). Daarnaast leidt NH_3 tot een verminderde smakelijkheid. Al na ongeveer 14 dagen is de NH_3 -fractie bij Pioneer 1188 stabiel, terwijl deze in onbehandeld kuilgras blijft oplopen. Door de combinatie van meer melkzuur (fris, smakelijk zuur) en een lagere ammoniakfractie (NH_3) is de kuil smakelijker, waardoor de drogestofopname van de koeien hoger is. Pioneer 11G22 is een combinatiemiddel met de voordelen van Pioneer 1188 terwijl tegelijk de groei van gisten en schimmels in de kuil wordt tegengegaan.

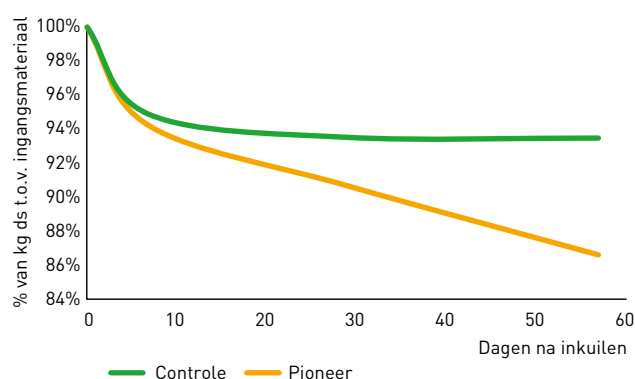
Keuze toevoegmiddel

In de meeste gevallen is het toevoegen van een combinatiemiddel de beste keuze (Ecocool of Pioneer 11G22). Bij droge kuilen (drogestofpercentage hoger dan 55%) is de werking van een kuiltoevoegmiddel beperkt omdat bacteriën vocht nodig hebben.

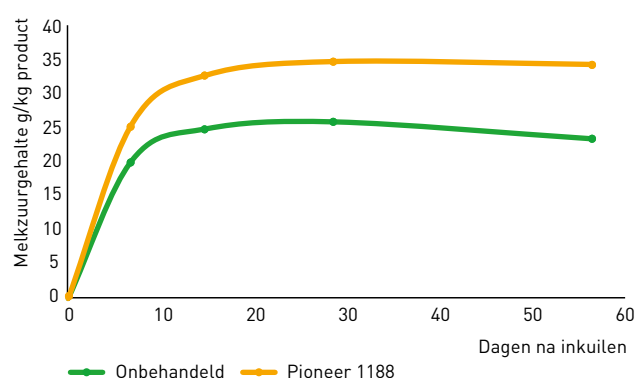
Tips voor goed uitgangsmateriaal

- Zorg voor een goede afstelling van de machines om ruw as (grond en mestdeeltjes) en daarmee boterzuursporen zoveel mogelijk te voorkomen.
- De aanvoerroute naar de kuil dient schoon en verhard te zijn. Begin met een schone plaat en maak gebruik van gasdichte onderfolie en nieuw plastic om de meesleep van gronddeeltjes in de kuil te voorkomen.
- De chauffeur op de kuil is bepalend voor de snelheid van inkuilen. Goed verdichten is cruciaal voor een snelle conservering en om broei te voorkomen. Het gewicht moet minimaal de helft van de aanvoersnelheid/uur zijn. Dus een aanvoer van 30 ton/uur betekent minimaal 15 ton gewicht op de kuil. Zorg voor een bandenspanning van minimaal 2 bar.
- Streef voor de eerste snede naar een drogestofgehalte van 35-45%. Laat het niet te droog worden.
- Maak de kuil na het inkuilen zo snel mogelijk dicht om de intreding van zuurstof en hiermee verliezen te voorkomen.
- Streef naar een voersnelheid van minimaal 1,5 meter/week.
- Gebruik een inkuilmiddel dat past bij de omstandigheden.
- Zorg voor een recht snijvlak om de intreding van zuurstof bij uitkuilen te beperken.

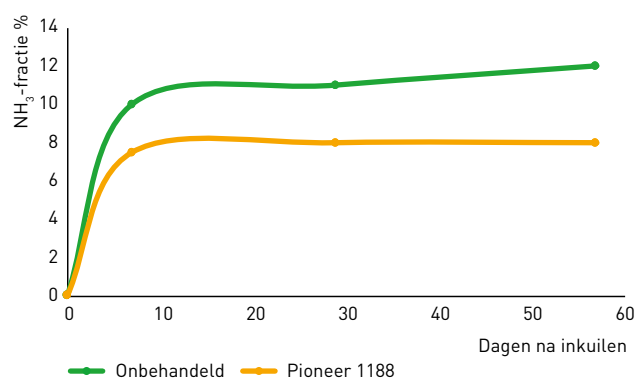
Grafiek 1: Drogestofverlies over de tijd.

Grafiek 2: Melkzuur g/kg.

Grafiek 3: Percentage NH_3 -fractie

ACTIE

Tot 15 mei kunt u gebruikmaken van de voorkoopactie kuiltoevoegmiddelen. Op **Pioneer-producten ontvangt u € 4 korting** per eenheid en voor **Ecocool en Ecocool geldt 5+1 gratis**. De producten zijn donker en koel bewaard minimaal twee jaar houdbaar.

PROEFTUIN RANDWIJK: EEN ANTWOORD OP DE FRUITTEELTVRAGEN VAN MORGEN

Aryan van Toorn is algemeen manager van CAF (Centrale Adviesdienst Fruitteelt), een dochteronderneming van AR. Naast de rol van kennisontwikkelaar voor de fruitteelt, is CAF ook aandeelhouder van Proeftuin Randwijk, de enige fruitteeltproeftuin die Nederland rijk is. Aryan vertelt over nut en noodzaak van deze proeftuin.

“Eigenlijk was er in Nederland geen openbare fruitteeltproeftuin meer”, begint Aryan. “Het was Universiteit Wageningen die haar eigen proeftuin van de hand deed, maar ook het belang inzag voor onze fruitteeltsector. Stap voor stap traden er uiteindelijk drie aandeelhouders toe: Fruitconsult, CAF en Delphy. Alle drie met hun eigen expertise.”

Krachten gebundeld

Voor de fruitteelt is deze krachtenbundeling zeer gunstig, en misschien wel onontbeerlijk. Aryan: “Bij ons als CAF bijvoorbeeld functioneert de kennisontwikkeling volop. Sommige onderwerpen

zijn echter té groot om alleen te kunnen onderzoeken. En dat soort vragen neemt alleen maar toe.” Zo heeft de fruitteelt steeds minder mogelijkheden qua gewasbescherming en groeit het aantal vragen over water, bodemgebruik en klimaatverandering. “Hiervoor is een koppeling naar fundamenteel onderzoek en een connectie in de keten nodig. Dat kun je als organisatie vaak niet meer alleen, bij grote vraagstukken is het belangrijk om samen te werken.”

Voorbeeld: schurft bij peer

Als voorbeeld noemt hij schurft bij peer. “Wij als CAF kunnen wel een goed gewasbeschermings-

middel zoeken en uittesten wat het beste werkt, maar om het hele vraagstuk aan te pakken heb je ook gedetailleerde kennis nodig over de levenscyclus van schurft. En is verfijning van onze simulatiemodellen nodig om praktijkrijpe adviezen te kunnen geven. Dat is een veel grotere vraag, die gedegen onderzoek vergt. Hiervoor is de proeftuin een uitstekend platform.”

De proeftuin in de praktijk

Hoe zit deze proeftuin precies in elkaar? “Proeftuin Randwijk beschikt over circa 17 hectare grond waar voornamelijk allerlei soorten appels en peren worden geteeld. Daarnaast hebben we pruimen, kersen, kleinfruit en een stukje biologische teelt.” Hij vervolgt: “De proeftuin heeft als belangrijke taak om deze 17 hectare ‘up and running’ te houden. Dat betekent een gezonde teelt, een goed machinepark en een diversiteit aan rassen, boomvormen en al dan niet overkapte teeltsystemen om proeven te kunnen doen. De proeftuin doet zelf geen onderzoek, maar faciliteert dit voor anderen en biedt de mogelijkheid voor demo’s. De financiering hiervoor ontvangt de proeftuin vanuit de aandeelhouders, opdrachtgevers, supporters en het verhuren van vierkante meters voor onderzoek en demonstratiedagen.”

Aryan van Toorn

Verbindende rol

Daarnaast vervult Proeftuin Randwijk nog een essentiële rol, namelijk het verbinden van de aandeelhouders in het aanvragen van subsidies voor onderzoek en demonstratie. “Het aanvragen van subsidies kost geld, want het vraagt tijd, mankracht en expertise. Naast subsidies vormen het vermarkten van het fruit en de supporters- en sponsorgelden een belangrijke inkomstenbron. Het is heel belangrijk dat de proeftuin een eigen portefeuille heeft.” Vanwege dit grote belang zijn fruittelers die adviesdiensten afnemen bij een van de drie aandeelhouders, tegenwoordig via het ‘ja, tenzij-principe’ automatisch supporter van de proeftuin. “Op deze manier kunnen wij als adviesdiensten antwoorden vinden op de vraagstukken van morgen. En daarmee zorgdragen voor de continuïteit van de fruittelers en de fruitteelt, wat uiteindelijk onze missie is.”

Eén plus één is drie

De proeftuin is een mooie samenwerking, waarbij teler en proeftuin elkaar ondersteunen en de investering zich naar verwachting ruimschoots uitbetaalt. Aryan: “Niet alleen vinden wij hier antwoorden op complexe vraagstukken, ook kunnen we door samen te werken voorkomen dat twee partijen precies hetzelfde onderzoek doen. Je kunt een euro immers maar één keer uitgeven. Samenwerken maakt onderzoek en demo's meestal efficiënter en dus goedkoper. Daarbij creëer je een breder draagvlak.”

Voordeel voor AR Plant

Volgens Aryan is het een groot voordeel dat ook AR Plant dankzij haar verbinding met CAF altijd vooroploopt in nieuwe kennis. “Als wij bijvoorbeeld een belangrijk bestanddeel of systeem ontdekken, dan kan AR Plant onmiddellijk actie ondernemen qua productepakket. Het stelt hen in staat om mee voorop te lopen in hun

aanbod, zodat ze de telers optimaal kunnen adviseren en bedienen.”

Belangenverstrengeling?

Is het soms niet lastig om samen te werken met partijen die in feite ook je concurrent zijn? “Natuurlijk is er aan de ene kant geen concurrentievoordeel als je samen nieuwe kennis opdoet. Aan de andere kant hebben wij als adviesdiensten ieder een duidelijke eigen identiteit. Zo is de een van origine gespecialiseerd in rassen, de volgende meer in gewasbescherming en weer een ander in biologische teelt en precisielandbouw. De proeftuin is een onafhankelijk fundament waarop ieder zijn eigen huis kan bouwen en zijn eigen onderzoek en demonstratie kan uitvoeren. Ook andere partijen zijn welkom en kunnen gronden of boomgaarden huren voor hun project. De proeftuin maakt het mogelijk dat de fruitteler ook in 2030 verantwoord fruit kan blijven telen.”

Onkruidbestrijding in bieten

De bieten zitten weer in de grond. Ook dit jaar zal er een aantal keer tegen onkruid gespoten moeten worden. Hiervoor hebben we diverse middelen in het assortiment met ieder hun eigen werking.

Voor opkomst wordt gestart met een middel dat bodemwerking heeft. De contactmiddelen worden pas toegevoegd vanaf opkomst. Daarnaast zijn er middelen die specifiek ingezet worden voor bepaalde onkruiden zoals Centium voor meldes, Safari Duo Active voor bingelkruid, hondspeterselie en varkensgras en Lontrel voor distels en haagwinde.

Na zaaien

Als de bieten gezaaid zijn wordt gelijk gekeken of de onkruiddruk op het perceel hoog is. Is dit het geval dan zal er voor opkomst met een bodemherbicide gespoten worden. Dit verlaagt de druk op de

contactmiddelen en het geeft iets meer speling in het LDS-systeem (lage doseringen-systeem).

Rond opkomst

Wanneer de opkomst rond de 50% ligt, is het tijd om te starten met het LDS-systeem. Dat houdt in dat de bieten wekelijks met een lage dosering gespoten worden met een cocktail van Astrix, Tramet 200, Bettix 0,5 liter/ha plus Robbester 0,75 liter/ha. Dit wordt langzaam opgevoerd richting de 1,0 liter/ha. Indien nodig worden Centium, Safari Duo Active of Lontrel toegevoegd voor hun werking op specifieke onkruiden. Bij de laatste twee bespuitingen wordt Frontier

toegevoegd. Dit middel heeft een duurwerking om de bieten tot de oogst schoon te houden.

Minder actieve stof nodig

Sinds vier jaar is het Conviso-concept op de markt waarbij 60 tot 80% minder actieve stof nodig is. Hierbij zijn de bieten in twee bespuitingen schoon te krijgen. Met Conviso hebben KWS en Bayer gezamenlijk een bietenras ontwikkeld dat resistent is voor een bepaald middel. Dat betekent dat dit ras bij de bespuiting gespaard wordt, terwijl al het andere onkruid en ook de wilde bieten worden opgeruimd. Het Conviso-concept is vooral interessant voor telers die veel percelen hebben waar wilde bieten groeien en waar de gangbare bieten eigenlijk niet meer geteeld kunnen worden. Ook is het geschikt voor percelen met veel wortelonkruiden zoals haagwinde, veenwortel en distels én voor vuile percelen met uitstaande meldes, hondspeterselie en kleeftkruid.

Conviso: een duurzame keuze

Al met al is Conviso een mooi en interessant concept op het gebied van duurzaamheid. Er is immers veel minder actieve stof per hectare nodig om de bieten schoon te spuiten. Ook met het oog op 2030, waarbij het gebruik van chemie steeds verder wordt ingeperkt, biedt Conviso veel kansen.

TERUGBLIK ONDERNEMERSDAG AKKERBOUW

Na de coronajaren kon het eindelijk weer: onze ondernemersdag akkerbouw bij de Oude Duikenburg in Echteld. Op dinsdag 14 februari kwamen de akkerbouwers samen voor een informatief programma met onder andere Koen van Boheemen (Wageningen Plant Research) die uitlegde hoe we taakkaarten praktisch kunnen lezen en toepassen op de bedrijven.

Namens AR Bedrijfsontwikkeling deelde Dik-Jaap Wentink duidelijke en praktische tips om invulling te geven aan het nieuwe GLB. Ook gaf hij aan wat het nieuwe beleid betekent voor de mestplaatsingsruimte, bufferstroken en de financiële ruimte vanuit de eco-regeling waarbij akkerbouwers met bepaalde eco-activiteiten in aanmerking komen voor een gouden, zilveren of bronzen eco-premie.

Actualiteiten gewassen

Na de pauze werden de gewassen besproken die onze akkerbouwers het meest telen, namelijk: tarwe, uien, aardappelen en de suikerbieten. Marco van Soesbergen,

cropmanager van de gewasgroep Akkerbouw (CropSolutions) en onze AR-adviseurs Bert Straten en Raymond Heuvels vertelden het laatste nieuws met betrekking tot deze gewassen. Hierbij zijn de adviezen erop gericht om het milieu zo min mogelijk te belasten.

Leerzame dag

Al met al was het een leerzame dag. De deelnemers gingen met de nodige bagage voor het nieuwe seizoen naar huis. Doordat de ondernemersdag akkerbouw dit jaar iets later dan gebruikelijk plaatsvond, deze niet meetelde voor de licentie én door het mooie weer was er iets minder belangstelling dan in

eerdere jaren. Het akkerbouwteam van AR gaat dit evalueren en hoopt volgend jaar weer meer deelnemers te mogen verwelkomen.

Tekst: Raymond Heuvels

Voordelen kali-bemesting in de maisteelt

Kalium heeft een sturende rol in de ontwikkeling van het gewas en zorgt ervoor dat een groot aantal processen goed verlopen. De plant heeft kalium nodig voor fotosynthese, productie en transport van koolhydraten, energievoorziening en vochthuishouding.

De afgelopen jaren zijn op veel bedrijven de gehalten van kalium in drijfmest gedaald. Hierdoor is het in sommige gevallen nodig de snijmais bij te bemesten met Kali 60. Een teelt mais heeft behoefte aan 250 tot 300 kilo kali per hectare. Als er met 40 kuub drijfmest 180-200 kilo kali gegeven wordt, komt de teelt tussen de 70 en 120 kilo kali tekort. Dit komt neer op een bemesting van zo'n 120 tot 200 kilo Kali 60 per hectare voor een optimale teelt.

Kali-tekort kan leiden tot lagere drogestofopbrengsten, een slechtere eiwitsynthese en een lagere droogtetolerantie.

Kwaliteitsslag geplette gerst met nieuwe schoningslijn

Rijnzate Doetinchem beschikt over een complete productielijn waarmee we met een behoorlijke capaciteit graan pletten. Meestal gaat het hier om het pletten van gerst. Voordat de gerst door de pletter gaat heeft deze al een voorreiniging ondergaan.

Rijnzate heeft de schoningslijn dit voorjaar uitgebreid met extra reinigungsstappen waardoor er een nóg zuiverdere kwaliteit geplette gerst gemaakt kan worden. De gerst wordt onder andere ontdaan van eventuele verontreiniging zoals takjes, strootjes en steentjes. Stof en zand worden zoveel mogelijk

tussen de korrels uitgehaald. Ook passeert het graan in de productielijn meerdere magneten, waardoor de kans op metalen deeltjes in het eindproduct vrijwel nul is.

PERFECT PLETTEN

Het tijdig verwijderen van verontreiniging uit de productstroom zorgt ervoor dat de pletter in perfecte staat blijft en de gerst volledig geplet wordt. In feite nemen we iedere korrel 'op de korrel'. Zo kunnen we de hoogst haalbare kwaliteit produceren.

ZUIVER VOER

De geplette gerst vervolgt zijn weg als zuivere grondstof naar een van de fabrieken van AR, gaat vanuit Doetinchem rechtstreeks naar de boer óf wordt in Doetinchem verder verwerkt tot Maxammon grain gerst.

VOORSTELLEN ADVISEUR BEDRIJFSONTWIKKELING THEO GIES

Sinds februari werkt Theo Gies bij AR Bedrijfsontwikkeling als adviseur bedrijfsontwikkeling. Theo is 55 jaar, komt uit Loil en is werkzaam vanuit de AR-locatie Didam. Theo is goed thuis in de agrarische sector. Op de HAS in Deventer heeft hij de opleiding veehouderij gevolgd. Vervolgens heeft Theo diverse functies als agrarisch adviseur gehad en van 1992 tot 2021 had hij zijn eigen melkveebedrijf. Door twee kennissen werd hij bijna gelijktijdig geattendeerd op de vacature bij AR en zo is het balletje gaan rollen. Theo vertelt wat hem aanspreekt in de functie: "Je kunt een klant ontzorgen in de steeds ingewikkelder wordende regelgeving. Zeker vergeleken met een eerdere baan bij een accountantskantoor sta je in deze functie dicht bij de boerenpraktijk. Verder is het prettig om samen te werken met betrokken collega's. We vormen een echt team en hebben het ook nog gezellig."

Winnaar Kerstpuzzel

In het vorige nummer stond een kerstpuzzel. We hebben weer veel inzendingen gehad. De oplossing was: **We wensen u gezellige feestdagen en een mooi nieuwjaar!**

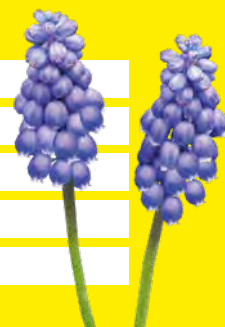
De winnaar is: **Dit van Steenberghe uit Bennekom.**

VAN HARTE GEFELICITEERD!

De prijs komt snel naar u toe!

Kleurplaat

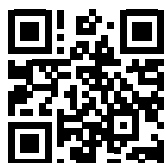
Het is lente en daar hoort natuurlijk een vrolijke kleurplaat bij. Wil je kans maken op een leuke prijs? Stuur de kleurplaat dan op naar Redactie Uniek, Antwoordnummer 377, 6700 WB Wageningen (postzegel is niet nodig). Veel kleurplezier!

Naam: Adres: Postcode: Woonplaats: Leeftijd:

AR Calcopiksteen – veilig en betrouwbaar afleidingsmateriaal

- Voldoet aan richtlijnen van IKB Ei
- Geen extra onderzoekskosten
- Draagt bij aan het welzijn van de hennen

Meer info? Scan de QR-code

Hoofdkantoor

Rijnhaven 14, Wageningen
Postbus 610, 6700 AP Wageningen
T 0317-499599
info@argroep.nl
www.argroep.nl

AR Voer

T 0317-499510
voer@argroep.nl

AR Plant

Zandweistraat 20, Waardenburg
Postbus 610, 6700 AP Wageningen
T 0418-655944
plant@argroep.nl

AR Biologisch

T 0317-499575
biologisch@argroep.nl

AR Bedrijfsontwikkeling

T 0317-499599
info@ar-bedrijfsontwikkeling.nl

AR Coproducten

T 0316-293966 / 06-10546974
info@ar-coproducten.nl
www.ar-coproducten.nl

Voermeesters

T 0317-499595
info@voermeesters.nl
www.voermeesters.nl

CAF

T 0418-655927
info@caf.nl
www.caf.nl

Rijnzate

T 0317-499542
info@rijnzate.nl
www.rijnzate.nl

Welkoopwinkels van AR:

- Barneveld
- Didam
- Elst
- Geldermalsen
- Putten
- Veenendaal
- Wijk bij Duurstede
- Woudenberg
- Wageningen
- Zaltbommel

AR realiseert